

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

2014 წლის 15 ივნისის აღგილობრივი თვითმმართველობის არჩევების სადამკვირვებლო გისია

ნინასაარჩევნო გარემოს მონიტორინგის პირველი შუალედური ანგარიში

(1 - 30 აპრილი 2014 წელი)

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის წინასაარჩევნო გარემოს სადამკვირვებლო მისიის განხორციელება შესაძლებელი გახდა „ეროვნული წვლილი დემოკრატიისათვის“ (NED) მხარდაჭერით. ამ ანგარიშში გამოთქმული მოსაზრებები ეკუთვნის საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციას და შესაძლოა არ გამოხატავდეს დონორი ორგანიზაციის შეხედულებებს.

20 მაისი
თბილისი, 2014 წელი

ს ა რ ჩ ე ვ ი

1. წინასიტყვაობა	3
2. მოპლე მიმოცილვა	3
3. საჭამავის მისი მასშტაბი და მათოდოლოგია	5
4. საკანონმდებლო ჩარჩო	5
5. უცხადათაშორისი კომისია	7
6. საარჩევო აღმინისტრაცია	8
7. ამომრჩეველთა სიები	9
8. საარჩევო სუბიექტების რეგისტრაცია	9
9. წინასაარჩევო კამპანიის დაფინანსება	10
10. აღგილობრივი თვითმმართველობის არჩევებამდე დადაკალაპის თვითმმართველობის განვითარებული მოვლენები	10
11. წინასაარჩევო კამპანიის მონიტორინგი	11
11.1. სახელმწიფო რესურსების გამოყენება საარჩევნო მიზნებისთვის	11
11.2. ამომრჩევლის სავარაუდო მოსყიდვა	12
11.3. წინასაარჩევნო კამპანიის წესების დარღვევა	12
11.4. სისხლისსამართლებრივი დევნისა და დანაშაულის ნიშნების შემცველი ფაქტები	13
11.5. აღმინისტრაციული სამართალდარღვევის ფაქტები	15
11.6. სამსახურიდან გათავისუფლების ფაქტები	16
11.7. წინასაარჩევნო აგიტაციაში ხელშეშლის ფაქტები	17
12. მედიაგარემო	18
13. რეზიუმე/დასკვნა	20
14. რეკომენდაციები	22

1. ნინასიტყვაობა

საიას ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტულ მიმართულებას ეფექტიანი, ანგარიშვალდებული და გამჭვირვალე მმართველობის ხელშეწყობა წარმოადგენს. ამ მიზნით, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია დაფუძნდიდა (1994 წელი) დღემდე აქტიურად არის ჩართული საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და ადგილობრივი ორგანოების არჩევნების მონიტორინგის პროცესში.

ორგანიზაციის მიზანს წარმოადგენს საარჩევნო პროცესებისას საარჩევნო კანონმდებლობისა და საერთაშორისოდ დადგენილი დემოკრატიული სტანდარტების დაცვა საარჩევნო აღმინისტრაციის წარმომადგენლების, საარჩევნო სუბიექტებისა და საჯარო მოხელეების მხრიდან. საარჩევნო პერიოდში საიას საქმიანობა არ შემოიფარგლება მხოლოდ დარღვევების გამოვლენით, არამედ, საარჩევნო აღმინისტრაციასა და სასამართლოში საჩივრების წარდგენის გზით, ორგანიზაცია ცდილობს, ხელი შეუწყოს საარჩევნო კანონმდებლობის პროგრესული გამარტების დანერგვას, დამრღვევთა წინააღმდეგ სამართლებრივი ზომების გატარებასა და საარჩევნო დარღვევების შემდგომ პრევენციას.

წინამდებარე ანგარიში მოიცავს 2014 წლის 1 აპრილიდან 30 აპრილის ჩათვლით პერიოდს და მასში ყურადღება გამახვილებულია როგორც წინასაარჩევნო კამპანიის ოფიციალურად დანიშვნის შემდგომ, ასევე, მანამდე განხორციელებულ პროცესებზეც, რომლებმაც გავლენა მოახდინა წინასაარჩევნო გარემოზე.

2. მოკლე მიმოხილვა

2014 წლის 15 ივნისს ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნებიუნდა გაიმართოს. ამომრჩეველმა 71 საკრებულოს 2088 დეპუტატი, 12 თვითმმართველი ქალაქის მერი და 59 თვითმმართველი თემის გამგებელი უნდა აირჩიოს.

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნები მნიშვნელოვანია იმდენად, რამდენადაც ის მრავალპარტიულ არჩევნებს წარმოადგენს, რომელმაც ადგილობრივი ლიდერები უნდა გამოავლინოს. ახლად არჩეულმა პირებმა კი, ახალი ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის საფუძველზე, ადგილობრივი მოსახლეობის პრობლემები უნდა გადაწყვითონ. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმების ხელმოწერის წინა პერიოდში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება არჩევნების თავისუფალ და სამართლიან გარემოში ჩატარებას.

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების დღედ 15 ივნისი საქართველოს პრეზიდენტმა პირველად 2014 წლის 21 თებერვალს, საქართველოს პარლამენტში სიტყვით გამოსვლისას დაასახელა, ხოლო ოფიციალურად არჩევნები საქართველოს პრეზიდენტის 10 აპრილის №10/04/02 განკარგულებით, პრემიერ-მინისტრის კონტრასიგნაციით დაინიშნა.

საია წინასაარჩევნო პროცესებზე დაკვირვებას 1 აპრილიდან, თბილისისა და რვა რეგიონული ოფისის 20-მდე მონიტორის მეშვეობით შეუდგა.

საანგარიშ პერიოდისათვის 32-მა პარტიამ/ბლოკმა, არჩევნებში მონაწილეობის მიზნით, განცხადება წარადგინა ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში. მათ შორის, 6 პარტიას უარი ეთქვარეგისტრაციაზე,¹ თბილისის მერობისათვის 1 პირი დარეგისტრირდა.²

2013 წლის 26 დეკემბერს, საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესების მიზნით, საქართველოს პარლამენტში ინტერირაციული ჯგუფი შეიქმნა. საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია აქტიურად ჩაერთო აღნიშნული ჯგუფის სამუშაო პროცესში და საქართველოს პარლამენტის ინტერირაციულ ჯგუფს კანონმდებლობის დასახვენად გარევეული რეკომენდაციებიც შესთავაზა. საქართველოს პარლამენტმა ცვლილებები საარჩევნო კანონმდებლობაში ირჯერ, 7 მარტსა და 17 აპრილს განახორციელა. ბოლო ცვლილებები განხორციელდა უკვე მაშინ, როდესაც წინასაარჩევნო კამპანია იოგიციალურად დაწყებული იყო. განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებებით, არსებული თვითმმართველი ქალაქების რაოდენობა 5-დან 12-მდე გაიზარდა. გადაწყდა მერებისა და გამგებლების პირდაპირი წესით არჩევა. მათ შორის, მიღებული იქნა გადაწყვეტილება, მერების/გამგებლების არჩევა მოხდეს არჩევნებში მონაწილეთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობით. 4%-მდე შემცირდა საკრებულოს არჩევნებში პარტიისათვის დადგენილი ბარიერი.

საარჩევნო სისტემის გაუმჯობესებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების სტანდარობის მიზნით გადადგმული კონკრეტული პოზიტიური ნაბიჯების მიუხედავად, შეიძლება ითქვას, რომ ბევრი არსებითი ხასიათის ცვლილება საარჩევნო კოდექსში ფაქტობრივად არ განხორციელებულა. კვლავ პრობლემად რჩება ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორიცაა: საარჩევნო სისტემა საკრებულოს არჩევნებისათვის; პირდაპირი წესით არჩეული გამგებლის/მერისათვის უნდობლობის გამოცხადების შესაძლებლობა; საინიციატივო ჯგუფებისათვის გამგებლის/მერობის კანდიდატების დასახლების უფლების აკრძალვა; ცვლილება, რომლის მიხედვითაც, ადგილობრივი თვითმმართველობის ყველა საჯარო მოხელე არჩევნების შემდეგ მოვალეობის

¹ <http://www.cec.gov.ge/uploads/other/27/27337.pdf>

² <http://www.cec.gov.ge/ge/tvitmmartvelobis-archevnebi/saarchevno-subieqtobi>

შემსრულებლად ცხადდება³ კონკურსის შედეგად შესაბამისი თანამდებობების შევსებამდე.⁴

თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის უწყებათაშორისი კომისია კანონის დარღვევით, 24 მარტის ნაცვლად, 3 აპრილს შეიქმნა. საანგარიშო პერიოდში კომისიამ 10-მდე რეკომენდაცია გამოსცა. როგორც კომისიის წევრმა, ასევე არაწევრმა სამინისტრომა, საარჩევნო პერიოდში საქართველოს საარჩევნო კოდექსით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად, საუთარი სამინისტროს სისტემის თანამშრომელთავის სავალდებულო ხასიათის სახელმძღვანელო ინსტრუქციები დაამტკიცეს.

ცესკო აქტიურად ჩაერთო არჩევნების ადმინისტრირების პროცესში და მხარეებთან არაერთი თემატური შეხვედრა გამართა. 23 აპრილს ცესკოს თავმჯდომარემ ლია წერილით მიმართა საოლქო საარჩევნო კომისიებს და სოხოვა, საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა არჩევნებისას გამოეჩინათ მაქსიმალური პასუხისმგებლობა და პროფესიონალიზმი. კონკრეტულად, ცესკოს თავმჯდომარემ საოლქო საარჩევნო კომისიებს საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრებად მცოდნე, გადაცდომების არმქონე, მიუკერძოებელი, სამაგალითო პროფესიული გამოცდილების მქონე პირების არჩევისაკენ მოუწოდა.⁵

ამომრჩეველთა საინიციატივო ჯგუფისათვის მერის/გამგებლის კანდიდატის წარდგენის აკრძალვა საიამ და „საშართლიანმა არჩევნებმა“ საკონსტიტუციო სასამართლოში გაასაჩივრეს. მოსარჩელეებმა საარჩევნო კოდექსის იმ ნორმების არაკონსტიტუციურად ცნობა მოითხოვეს, რომელებიც მხოლოდ პარტიას და საარჩევნო ბლოკს აძლევს უფლებას, წარადგინონ მერობის და გამგებლობის კანდიდატები.

კანონში შესული ცვლილებების თანახმად, ალარ მოხდება ამომრჩეველთა ბიომეტრული რეგისტრაცია, რაც 2013 წლის ინტერფრაქციული ჯგუფის მუშაობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან შედეგს წარმოადგენდა. აღნიშნულის ნაცვლად, სახელმწიფო სერვისების სააგენტო მის ბაზაში არსებული სურათების შედარებას და გაორებების გასწორებას ახორციელებს.

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის სახელმწიფო აუდიტის სამსახურთან არასამთავრობო ორგანიზაციებით დაკომიტებული საკონსულტაციო კომისია შეიქმნა, რომელიც განიხილავს სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ წარმოდგენილ ინფორმაციას მონიტორინგის მანდატის ფარგლებში პოლიტიკური დაფინანსების მარეგულირებელი წესების აღსრულების შესახებ, მათ შორის, ინფორმაციას პოლიტიკური დაფინანსების რეგულაციების შესაძლო დარღვევის თაობაზე.

14 აპრილს, ანუ წინასაარჩევნო კამპანიის ოფიციალურად დაწყებამდე რამდენიმე საათით ადრე, რამდენიმე ადგილობრივი ბიუჯეტი მნიშვნელოვნად გაიზარდა, თუმცა, ამით კანონი არ დარღვეულა. ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების მოახლოებასთან ერთად, გახშირდა სხვადასხვა პროექტის ინიციორების ფაქტები, რომლებიც სოციალურ ხასიათს ატარებს და, მეტნილად, მოსახლეობის ფართო მასებზეა გათვლილი.

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების მოახლოებასთან ერთად, ქვეყნის მასშტაბით გახშირდა იმ ადამიანების საგამოძიებო სტრუქტურებში დაბარება, დაკითხვა, ბრალის წაყენება და დაპატიმრებაც კი, რომლებიც აქტიურ პარტიულ საქმიანობას ენერგიუნენ. დაკავებული პირები, ძირითადად, პოლიტიკურ გაერთიანება „ერთიან ნაციონალურ მოძრაობას“ წარმოადგენდნენ და, პარტიის განცხადებით, ისინი ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში მათი კანდიდატები უნდა ყოფილიყვნენ. აღსანიშნავია, რომ დაკავებულთანანილსაღვეთისღინისძიებისახითპატიმრობაშეეფარდა. 2014 წლის 14 აპრილს საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებთან დაკავშირებით, საარჩევნო კამპანიაში ჩართულ პირთა მიმართ სამართლებრივი პროცედურების განხორციელებაზე მორატორიუმი გამოაცხადა, რათა, მისივე განცხადებით, ყველა პარტიის სრულფასოვანი კამპანიის წარმოების შესაძლებლობა მისცემოდა. პრემიერმა სამართალდამცავ ორგანოებს მოუწოდა, წინასაარჩევნო პერიოდში მაქსიმალურად შეეკავებინათ თავი იმ პირთა უფლებების კანონიერი შეზღუდვისა და დაკავებისგან, რომლებიც აქტიურად მონაწილეობდნენ საარჩევნო კამპანიაში.⁶

დაფიქსირდა ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებიდან იმ პირების სამსახურიდან დათხოვნის შემთხვევები, რომლებიც ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების, ძირითადად, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერებად მოიაზრებოდნენ.

10 აპრილს, წინასაარჩევნო კამპანიის დაწყებამდე რამდენიმე დღით ადრე, საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების - „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ - წინასაარჩევნო შეხვედრების ჩაშლის მცდელობა დაფიქსირდა, რაც, ცალკეულ შემთხვევებში, სიტყვიერი დაპირისპირების ფარგლებს გასცდა და ძალადობრივი ხასიათი შეიძინა. აღნიშნულ ფაქტებთან დაკავშირებით საიამ შესაბამისი განცხადება გაავრცელა.⁷

საანგარიშო პერიოდში საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ უწყებათაშორის კომისიაში 2 განცხადება წარადგინა, რომლებიც კომისიის მიერ გამოსაცემი რეკომენდაციების შინაარსსა და შიდა

³ 13 მაისს ბიუროს სხდომაზე დარეგისტრირდა პარლამენტის წევრების, გია ქორქლიანისა და ვახტანგ ხმალაძის მიერ მომზადებული და ინციდენტული კანონმდებრივი, რომლის განხილვაც დაჩქარებული წესითა დაგეგმილი და ითვალისწინებს „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონში თემებრავალში შეტანილი იმ ნორმის გაუქმებას, რომელიც არჩევნების შემდეგ ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეების გათვალისწინებდა.

⁴ <http://gyla.ge/geo/news?info=1992>

⁵ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-religebi-13-ge/ceskos-tavmdjdomaris-gia-werili-saolqo-saarchevno-komisiebs.page>

⁶ http://www.government.gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=380&info_id=41753

⁷ <http://gyla.ge/geo/news?info=2063>

ქართლში გუბერნატორის მოადგილის მხრიდან ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებას უკავშირდებოდა. აღნიშნულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, უწყებათაშორისმა კომისიამ შესაბამისი რეკომენდაციები გამოსცა.

წინასაარჩევნო პერიოდში საიას მონიტორებმა საჯარო მოხელეთა მხრიდან სავარაუდოდ აგიტაციის წესების დარღვევის 3, ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების 1, ამომრჩევლის მოსყიდვის 1, სისხლისამართლებრივი დევნის 7, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შეფარდების 18, ფიზიკური ანგარიშსნორების 1 და სამსახურიდან გათავისუფლების 9 ფაქტი დააფიქსირეს.

3. სადაც ვირცებულ მისის მასშტაბი და მეთოდოლოგია

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდის მონიტორინგს 1-ლი აპრილიდან შეუდგა. ორგანიზაცია წინასაარჩევნო პერიოდს რეგიონული ოფისების მეშვეობით, საქართველოს 8 რეგიონში: აჭარაში, გურიაში, იმერეთში, შიდა ქართლში, ქვემო ქართლში, კახეთში, მცხეთა-მთიანეთში, სამეგრელოსა და თბილისში 20-მდე მონიტორის მეშვეობით აკვირდება.

საიას მონიტორები ინფორმაციას სხვადასხვა წყაროდან მოიპოვებენ, მათ შორის, საჯარო დაწესებულებებიდან საჯარო ინფორმაციის გამოთხვების საშუალებით, ასევე, მასმედიით გავრცელებული ინფორმაციის მონიტორინგის გზით. ხსირად საიას მონიტორებს თავად მოქალაქეები ან პოლიტიკური პარტიის წევრები აწოდებენ ინფორმაციას მათ მიერ დაფიქსირებული დარღვევების შესახებ. ინფორმაციის მიღების შემდგომ საიას დამკვირვებლები თითოეულ შემთხვევას უშუალოდ განმცხადებლებთან ამონშებენ და, საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამის სამართლებრივ დახმარებას უწევენ.

დაკავშირების მიზანია სამართლიანი და გამჭვირვალე საარჩევნო პროცესების ხელშეწყობა, საარჩევნო კანონმდებლობისა და საერთაშორისო დადგენილი დემოკრატიული სტანდარტების დაცვა საარჩევნო ადმინისტრაციის წარმომადგენლების, საარჩევნო სუბიექტებისა და საჯარო მოხელეების მხრიდან წინასაარჩევნო პერიოდში. ასევე, საქართველოს მოქალაქეებისა და საერთაშორისო საზოგადოებისათვის ინფორმაციის მიწოდება 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინასაარჩევნო პროცესებთან დაკავშირებულ დარღვევებსა და ხარვეზებზე.

დარღვევის გამოვლენის შემთხვევაში, ორგანიზაცია შესაბამის ინფორმაციას წარადგენს საარჩევნო ადმინისტრაციაში, თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის უწყებათაშორის კომისიაში, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურში.⁸

4. საკანონმდებლო ჩარჩო

• საარჩევნო კანონმდებლობაში განხორციელებული ცვლილებები

2013 წლის 26 დეკემბერს პარლამენტის თავმჯდომარის ბრძანებით საარჩევნო საკითხებზე მომუშავე ინტერფრაქციული ჯგუფი შეიქმნა,⁹ რომლის მთავარ დანიშნულებას თვითმმართველობის არჩევნების ჭრილში საარჩევნო კოდექსსა და სხვა სამართლებრივ აქტებში აუცილებელი ცვლილებების განხორციელება წარმოადგენდა. არასამთავრობო სექტორს და სხვა დაინტერესებულ მხარეებს შესაძლებლობა ჰქონდათ, თავიანთი რეკომენდაციები წარედგინათ ინტერფრაქციული ჯგუფისთვის და მონაწილეობა მიეღოთ სამუშაო შესვედრებში, რაც ცალსახად პოზიტიური მოვლენაა. ინტერფრაქციული ჯგუფის მუშაობის და პარლამენტში გამართული განხილვების შედეგად საარჩევნო კოდექსში შევიდა ცვლილებები საარჩევნო სისტემის, პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების, კენჭისყრის პროცედურების, მედია გამუქებების და სხვა საკითხების თაობაზე.

„საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ“ „სამართლიანა არჩევნებმა“, და „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველომ“ რეკომენდაციები წარუდგინეს ინტერფრაქციულ ჯგუფს ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორიცაა საარჩევნო სისტემა და საარჩევნო ბარიერი მერების/გამგებლების არჩევნებისათვის. კერძოდ, საკრებულოს არჩევნების ჩატარება მრავალმანდატიან ლექტები და 50%-იანი ბარიერის შემოღება მერების/გამგებლების არჩევნებისათვის. რეკომენდაციების წარდგენის მიზანი იყო ისეთი საარჩევნო სისტემის შემოღება, რომელიც გადაჭრიდა მოქმედი სისტემით არსებულ პრობლემებს. კერძოდ, უკეთ ასახავდა საქართველოს მოქალაქეთა მიერ არჩევნებში გამოვლენილ ნებას, მინიმუმადე შეამცირებდა ამომრჩეველთა დაკარგული ხმების ოდენობას, გაზრდიდა ამომრჩეველთა ნდობას და უზრუნველყოფა მცირე პარტიების და დამოუკიდებელი კანდიდატების წარმომადგენლობას თვითმმართველობის ორგანოებში.¹⁰ ალსანიშნავია, რომ დღეს არსებული საარჩევნო სისტემა დიდი ხანია წარმოადგენს კრიტიკის საგანს არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და პოლიტიკური პარტიების მხრიდან. ასევე, ვენეციის კომისიის, ეუთოს/დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისის რეკომენდაცია, გადაიხდოს საარჩევნო სისტემები ორივე – საპარლამენტო და ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისათვის, რათა დაცული იყოს ხმის წონის

⁸ <http://gyla.ge/geo/news?info=2073>

⁹ ესაა რიგით მეორე ინტერფრაქციული ჯგუფი. პირველი შეიქმნა 2013 წლის მარტში პარლამენტის თავმჯდომარის ბრძანებით #15/3.

¹⁰ საარჩევნო სისტემასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები იხ. შემდეგ ბმულზე http://www.electionsportal.ge/uploads/reforms/11/saarchevnosistema_recom_GEO.pdf

თანაბრობის პრინციპი.¹¹ თემის მნიშვნელობის მიუხედავად, ინტერფრაქციულმა ჯგუფმა არ გაითვალისწინა საარჩევნო სისტემასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები მიზნებით, რომ არჩევნებამდე არ იყო დარჩენილი საკმარისი დრო სისტემის შესაცვლელად. რეკომენდაცია იმის თაობაზე, რომ 2013 წელს ჯგუფს პირველ რიგში საარჩევნო სისტემის განხილვა დაეწყო, არ იქნა გათვალისწინებული. საარჩევნო საკითხებზე მომუშავე ინტერფრაქციული ჯგუფის შეკრება და აღნიშნული თემის გარშემო პირველი ღია მსჯელობა მხოლოდ 2014 წლის იანვარში შედგა.

რაც შეეხება სხვა საკითხებს, განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებებიდან პოზიტიურად უნდა შეფასდეს არსებული თვითმმართველი ქალაქების რაოდენობის გაზრდა 5-დან 12-მდე, ასევე, მერების/გამგებლების პირდაპირი წესით არჩევა, მათ შორის, არჩევნებში მონაწილეთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობით (50%+1), საკრებულოს არჩევნებში 4%-იანი ბარიერის დაწესება და მისი გათანაბრება მთელი ქვეყნის მასშტაბით.

ასევე, პოზიტიურად უნდა შეფასდეს მთელი რიგი სხვა ცვლილებები, რომლებიც საარჩევნო კოდექსში აისახა, კერძოდ, პოლიტიკაში ქალთა რაოდენობის გაზრდის მიზნით, პოლიტიკურ პარტიების წასახალისებლად მათვის დაფინანსება გაზრდა; საარჩევნო უბნისათვის გამოყოფილი შენობა-ნაგებობის ხელმისაწვდომობა ყველა ამომრჩევლისათვის; სურდოთარგმანის ვალდებულება საარჩევნო სუბიექტის მიერ პოლიტიკური/წინასაარჩევნო რეკლამის დაკვეთისა და წინასაარჩევნო კამპანიის პერიოდში საზოგადოებრივი მაუწყებლის ეთერით არჩევნების შესახებ გადაცემის გაშვების შემთხვევაში; ასევე სხვა ცვლილებები, რომელთა მიზანს წარმოადგენდა საარჩევნო კოდექსში არსებული ხარვეზების და პრატიკაში გამოვლენილი პრობლემების გასწორება.

მიუხედავად საარჩევნო სისტემის გაუმჯობესებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების სტაბილურობის მიზნით გადადგმული კონკრეტული პოზიტიური ნაბიჯებისა, კვლავ პრობლემად რჩება ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორიცაა:

- **საარჩევნო სისტემა საკრებულოს არჩევნებისათვის, რომელიც ვერ უზრუნველყოფს ერთი ხმის თანასწორობის პრინციპს და ამომრჩევლის მიერ გამოხატული ნების პროპორციულად გარდასახვას მანდატებში. მხოლოდ საარჩევნო ბარიერის გაზრდა მერის/გამგებლის არჩევნებისათვის სისტემის მნიშვნელოვანად გაუმჯობესებას ვერ უზრუნველყოფს;**
- **პირდაპირი წესით არჩეული გამგებლისთვის/მერისთვის უნდობლობის გამოცხადების პროცედურა, რომელიც წინააღმდეგება ნარმომადგენლობითი დემოკრატიული პრინციპს. ალსანიშნავია, რომ გადაწყვეტილებას არ სჭირდება დასაბუთება და ეს მექანიზმი შესაძლებელია გამოყენებული იყოს პოლიტიკური მოტივით. კერძოდ, საკრებულომ შეიძლება მოახდინოს უნდობლობის პროცესის ინიცირება იმ შემთხვევაში, თუ საკრებულოს უმრავლესობასა და გამგებელს (მერს) შორის არსებობს პარტიული ან სხვა სახის დაპირისპირება;**
- **საკმაოდ პრობლემურია პარლამენტის მიერ მიღებული კანონი, რომლის მიხედვითაც, ადგილობრივი თვითმმართველობის ყველა საჯარო მოხელე არჩევნების შემდეგ მოვალეობის შემსრულებელი გახდება.¹² ეს არა მხოლოდ საჯარო მოხელეებზე სერიოზულ ზენოლად და საარჩევნო პროცესში მათი იძულებით ჩაბმის მცდელობად აღიქმება, არამედ პირდაპირ არღვევს საქართველოს კონსტიტუციას და საჯარო სექტორში დასაქმებული პირების შრომით უფლებებს. განხორციელებული ცვლილება უშუალოდ არღვევს კონკურსის წესით უკვე დანიშნული მოხელეების უფლებებს, უწოდებს რა მათ მოვალეობის შემსრულებლებს და, ამ გზით, ფაქტობრივად, ათავისუფლებს კიდეც მათ. ცვლილება განსაკუთრებით სავალალოა კარს მომდგარი ადგილობრივი თვითმმართველობის მორიგი არჩევნების ჭრილში და აჩენს ლეგიტიმურ ეჭვებს პოლიტიკურ პროცესში მოხელეთა პარტიული მიზნებისათვის გამოყენების თაობაზე;¹³**
- **საინიციატივო ჯგუფებისათვის გამგებლის/მერის კანდიდატების დასახელების უფლების აკრძალვა, რაც მნიშვნელოვანი საერთაშორისოსტანდარტის უგულებელყოფა. განხორციელებული ცვლილებებით, საინიციატივო ჯგუფებს არ მიეცათ უფლება, დაასახელონ მერის/გამგებლობის კანდიდატები, რაც იმას ნიშნავს, რომ დამოუკიდებელი კანდიდატები არჩევნებში მონაწილეობას ვერ მიღებენ.**
- **საარჩევნო ადმინისტრაციის დაკომპლექტების წესი არ შეცვლილა.**
- **აღარ განხორციელდება ამომრჩეველთა ბიომეტრიული რეგისტრაცია, რასაც დიდი ხნის განმავლობაში მოითხოვდნენ როგორც არასამთავრობო ორგანიზაციები, ისე არასაპარლამენტო პოლიტიკური პარტიები და, რაც 2013 წლის ინტერფრაქციული ჯგუფის მუშაობის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან შედეგს წარმოადგენდა. მიგვაჩნია, რომ ამომრჩეველთა ბიომეტრული რეგისტრაციის**

¹¹ EUROPEAN COMMISSION FOR DEMOCRACY THROUGH LAW (VENICE COMMISSION) AND OSCE OFFICE FOR DEMOCRATIC INSTITUTIONS AND HUMAN RIGHTS (OSCE/ODIHR) JOINT OPINION ON THE DRAFT ELECTION CODE OF GEORGIA, 2011, Page 8.para 22.

¹² 13 მაისს ბიუროს სხდომაზე დარეგისტრირდა პარლამენტის წევრების, გია ურულიანისა და ვახტანგ ხმალამის მიერ მომზადებული და ინიციატივული კანონპროექტი, რომლის განხილვაც დაჩარებული წესითა დაგვემილი და ითვალისწინებს „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონში თებერვალში შეტანილი იმ ნორმის გაუქმებას, რომელიც არჩევნების შემდეგ ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეების გათავისუფლებას ითვალისწინებდა.

¹³ <http://gyla.ge/geo/news?info=1992>

შემოღება უზრუნველყოფდა არჩევნებისთვის ამომრჩეველთა ზუსტი რაოდენობის დადგენასა და სიებში არსებული უზუსტობების გასწორებას. ცვლილების თანახმად, ნაცვლად ბიომეტრიული რეგისტრაციისა, მოხდება სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს ბაზაში არსებული სურათების შედარებადა ამ გზით სიებში არსებული გაორებების გასწორება. მიგვაჩინა, რომ სააგენტოს ბაზაში არსებული ფოტოსურათების შედარება არ წარმოადგენს ამომრჩეველთა ბიომეტრიულ რეგისტრაციას და, შესაბამისად, ვერ უზრუნველყოფს მაღალი სანდობის ამომრჩეველთა სიის შედგენას. ამით ვერ მოხდება სიებში არსებული უზუსტობების სრულად გასწორება.

მიუხედავად იმისა, რომ კოდექსში შეტანილი რიგი ცვლილებები ნამდვილად დადებითად უნდა შეფასდეს, მიგვაჩინა, რომ, საერთო ჯამში, არ განხორციელებულა საარჩევნო კანონმდებლობის არსებითი ცვლილება, რაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებდა საარჩევნო გარემოს და რისი მოლოდინიც არასამთავრობო ორგანიზაციებს გვქონდა.

• ტერიტორიული ოპტიმიზაციის საკითხი და ოლქების საზღვრების დადგენა

საქართველოში მიმდინარე დეცენტრალიზაციის რეფორმის პროცესში უმნიშვნელოვანესი ადგილი უკავია, საქართველოს 7 ქალაქისათვის თვითმმართველი ქალაქის სტატუსის მინიჭების შედეგად, არსებულ მუნიციპალიტეტთა დარჩენილ ტერიტორიაზე თვითმმართველი ერთეულების ოდენობის განსაზღვრის საკითხს. 2014 წლის მარტში, მთავრობის გადაწყვეტილებით, 7 ახალი თვითმმართველი ქალაქის გამოყოფის შედეგად დარჩენილ ტერიტორიაზე არსებულ დასახლებათაგან შეიქმნა თითო თვითმმართველი თემი ადმინისტრაციული ცენტრებით თვითმმართველ ქალაქებში.

სამთავრობო კომისიის მუშაობა, რომელსაც ახალი თვითმმართველი თემების თაობაზე მთავრობის წინაშე წინადადებები უნდა წარედგინა, გაუმჯობესებულება და მნიშვნელოვანი ხარვეზებით მიმდინარეობდა. კომისიამ ვერ უზრუნველყო მოსახლეობასთან კონსულტაციების ორგანიზება, გადაწყვეტილების მიღებისას არ იყო გათვალისწინებული საკრებულოების და ადგილობრივი მაცხოვრებლების შეხედულებები, რომლებსაც აღნიშნულ საკითხზე ალტერნატიული მოსაზრებები გააჩნდათ. მიუხედავად იმისა, რომ საიამ, სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან ერთად, მოუწოდა საქართველოს მთავრობას, ტერიტორიული ოპტიმიზაციის საკითხი ადგილობრივ მოსახლეობის აზრის გათვალისწინებით გადაეწყვიტა, სამწუხაროდ, სხვა რაიმე ალტერნატივა არ განხილულა.¹⁴ აღნიშნული გადაწყვეტილება არ დაფუძნებია ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის სულისკვეთებას, მთავრობის მიერ გაცხადებულ დეცენტრალიზაციის პრინციპებს, რაც უკეთეს დემოკრატიასა და სერვისების გაუმჯობესებაზე ორიენტირებული ადგილობრივი თვითმმართველობის ჩამოყალიბებას გულისხმობას. ტერიტორიულ დაყოფას აზრი ეკარგება, თუ მოქალაქე ისევ დაშორებული იქნება ადგილობრივ თვითმმართველობას. აღნიშნული თემების დამტკიცების შემდეგ საარჩევნო ადმინისტრაციამ უკვე ოლქების შექმნის საკითხი გადაწყვიტა და საზღვრები დაადგინა.

5. უცხადათაშორისი კომისია

2014 წლის 7 მარტს საარჩევნო კოდექსში განხორციელებული ცვლილებების თანახმად, 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისათვის უწყებათაშორისი კომისია უნდა შექმნილიყო აღნიშნული ცვლილებების ამოქმედებიდან 10 კალენდარული დღის ვადაში.¹⁵ ცვლილებების ამოქმედება კანონის გამოქვეყნების მომენტიდან განისაზღვრა. თავად კანონი 14 მარტს გამოქვეყნდა, რაც იმას ნიშნავდა, რომ უწყებათაშორისი კომისია უკვე 24 მარტიდან უნდა შექმნილიყო, თუმცა, იგი მხოლოდ 3 აპრილს შეიქმნა.

კომისიის დებულება დამტკიცდა იუსტიციის მინისტრის №17 ბრძანებით.¹⁶ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისათვის კომისია 9 სამინისტროს წარმომადგენლით, ასევე, საქართველოს მთავრობის კანცელარიის რეგიონებსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანების ურთიერთობების დეპარტამენტისა და მთავარი პროკურატურის ნარმომადგენლებით დაკომპლექტდა.

საანგარიში პერიოდში უწყებათაშორისმა კომისიამ 2 სხდომა გამართა და 10 რეკომენდაცია გამოსცა, ხოლო, როგორც კომისიის წევრმა, ასევე არანევრმა სამინისტროებმა, საარჩევნო პერიოდში საქართველოს საარჩევნო კოდექსით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად, საკუთარი სამინისტროების თანამშრომელთათვის სავალდებულოდ შესასრულებელი სახელმძღვანელო ინსტრუქციები დამტკიცეს, რაც უდავოდ მისასალმებელი ფაქტია. რეკომენდაციები გაეწიათ ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანებს მათ სტრუქტურებში დასაქმებული საჯარო მოსამსახურებისთვის დეტალური და მკაფიო განმარტებების გაცემასთან დაკავშირებით, თუ რისი უფლება აქვთ და რა ეკრალებათ მათ წინასაარჩევნო პერიოდში. კომისიამ მნიშვნელოვან ინსტიტუციურ მექანიზმებად მიიჩნია 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდში მის მიერ გამოცემული რეკომენდაციები.

პრემიერ-მინისტრის მიერ გამოცხადებული მორატორიუმის ფარვლებში, უწყებათაშორისმა კომისიამ პოლიტიკურ გაერთიანებებს არაერთგზის მიმართა საარჩევნო პროცესებში ჩართულ პირთა სიების მიწოდების თხოვნით, რათა გამორიცხულიყო აღნიშნული პირთა მიმართ საპროცესო მოქმედებების ფარგლებში

¹⁴ <http://gyla.ge/geo/news?info=2044>

¹⁵ https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=2277882&lang=ge#

¹⁶ https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=2302493&lang=ge

თავისუფლების შეზღუდვისა და სხვა სახის ფაქტები. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორმა პოლიტიკურ პარტიებს, საარჩევნო ბლოკებსა და ამომრჩეველთა საინიციატივო ჯგუფებს ასევე მოუწოდა, უწყებათაშორისი კომისიისათვის სის მიწოდებამდე უზრუნველეყოთ სიაში შესული ყველა პირის სათანადო ინფორმირება და მათგან წერილობითი დასტურის წარდგენა „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლის თანახმად, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ სიაში მყოფი პირი ოფიციალურად არ დასახელებულა კანდიდატად ან თავად არ გახადა საჯარო კამპანიაში მისი მონაწილეობა.¹⁷

საანგარიშოპერიოდშისაიამ კომისიას 2განცხადებით მიმართა. წინასაარჩევნოპერიოდში შესაძლოდა რღვევათა პრევენციის მიზნით, საიამ ითხოვა, თავიდანვე მიღებული ყოფილიყო ზოგადი ხასიათის რეკომენდაცია იმის შესახებ, რომ 2013 წელს გაცემული ყველა რეკომენდაცია, მათი მნიშვნელობიდან და რელევანტურობიდან გამომდინარე, 2014 წლის წინასაარჩევნო პერიოდშიც ყოფილიყო შესრულებული შესაბამისი პირებისა და დანესებულებების მიერ, რაც კომისიამ გაიზიარა. ასევე, საიას მიერ საჯარო მოხელის მხრიდან ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების ფაქტის თაობაზე ინფორმაციის წარდგენის შემდეგ, კომისიამ საქართველოს მთავრობის კანცელარიის რეგიონებსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან ურთიერთობების დეპარტამენტს სთხოვა, გამოეცა წერილობითი ინსტრუქციები (განმარტებები) სახელმწიფო რწმუნებულების – გუბერნატორებისა და მათ დაქვემდებარებაში მყოფი საჯარო მოსამსახურებისათვის იმასთან დაკავშირებით, თუ რისი უფლება აქვთ და რა ეკრძალებათ მათ წინასაარჩევნო პერიოდში.

6. საარჩევნო ადგინისტრაცია

საანგარიშო პერიოდში ცენტრალური საარჩევნო კომისია ინტენსიურ მუშაობას ახორციელებდა, შეხვედრებს მართავდა სხვადასხვა ჩართულ მხარესთან, მათ შორის, მედიის, პოლიტიკური პარტიების, ადგილობრივი არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან. ამასთან, ცესკომ აქტიური საინფორმაციო კამპანიაზე მისი სამიჯნდა და საინფორმაციო რეკლამები მედიაში ფართოდ გავრცელდა.

ცესკოს ინიციატივით, საარჩევნო საკითხებთან დაკავშირებით ტრენინგები და სემინარები ჩაუტარდათ ადგილობრივი თვითმმართველობისა და სამხარეო ადმინისტრაციის იურისტებს, არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებს, სხვადასხვა უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტებს. განხორციელდა ასევე ღონისძიება ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელ ახალგაზრდა ამომრჩეველთა ინფორმირების მიზნითაც.

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისათვის ცესკოს კონტაქტ-ცენტრი განახლებული სერვისებით ამოქმედდა. ინფორმაციის მიღება ქართულ, ინგლისურ, აზერბაიჯანულ, სომხურ და რუსულ ენებზეა შესაძლებელი.¹⁸ კონტაქტ-ცენტრში საარჩევნო საკითხებზე მოქალაქეებს 42 ოპერატორი აწოდებს ინფორმაციას, მათ შორის არიან შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები და ეთნიკური უმცირესობების ენებზე მოსაუბრე აპერატორები.¹⁹

26-30 აპრილს, კანონის თანახმად, საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა არჩევა განხორციელდა. 23 აპრილს ცესკოს თავმჯდომარებ ლია წერილით მიმართა საოლქო საარჩევნო კომისიებს და საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა არჩევნებისას მაქსიმალური პასუხისმგებლობისა და პროფესიონალიზმის გამოჩენა სთხოვა. კონკრეტულად კი, ცესკოს თავმჯდომარებ საოლქო საარჩევნო კომისიებს მოუწოდა, საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრებად აერჩიათ მცოდნე, გადაცდომების არქონე, მიუკერძობელი, სამაგალითო პროფესიული გამოცდილებით აღჭურვილი პირები.²⁰ ცესკოს თავმჯდომარის აღნიშული მოწოდება ცალსახად დადგებითად უნდა შეფასდეს. ასეთი დამოკიდებულება ხელს უწყობს საარჩევნო ადმინისტრაციის პროფესიონალი კადრებით დაკომპლექტებასა და, ზოგადად, ნდობის ამაღლებას საარჩევნო ადმინისტრაციის მიმართ. აღსანიშნავია, რომ წლების განმავლობაში საია მსგავსი რეკომენდაციით არაერთგზის მიმართავდა საარჩევნო ადმინისტრაციებს, რათა გამორიცხულიყო საარჩევნო დარღვევების გამო სახდელდადებული პირების არჩევა საარჩევნო ადმინისტრაციებში.

საიას მონიტორები 8 დღიდ ქალაქში საუბნო საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების პროცესს დააკვირდნენ.²¹ მონიტორინგის საგანს წარმოადგენდა როგორც საარჩევნო ადმინისტრაციის შემადგენლობაში დისციპლინურ სახდელდადებულ პირთა განმეორებით არჩევა/დანიშვნა, ასევე, იმ პირთა პროფესიული ნიშნით არჩევა საუბნო საარჩევნო კომისიებში, რომლებიც უახლოეს წარსულში წარმოადგენდნენ სხვადასხვა პარტიას საარჩევნო ადმინისტრაციის საარჩევნო კომისიის წევრები, მონიტორების ინფორმაციით, მათი არჩევისგან თავს იკავებდნენ. რაც შეეხება იმ პირთა პროფესიული ნიშნით არჩევას საუბნო საარჩევნო კომისიებში, რომლებიც უახლოეს წარსულში წარმოადგენდნენ სხვადასხვა პარტიას საარჩევნო ადმინისტრაციაში, საია ამ მიმართულებით

¹⁷ <http://personaldata.ge/ge/personalur-monatsemta-datsvis-inspeqtori-saarchevno-moratoriumtan-dakavshirebit-politikur-partiebs-mimartavs/223> (ნანახია 7 მაისი, 2014).

¹⁸ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/ceskos-kontaqt-centri-ganaxlebuli-servicebit.page>

¹⁹ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/ceskos-kontaqt-centri-ganaxlebuli-servicebit.page>

²⁰ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/ceskos-tavmdjdomaris-gia-werili-saolqo-saarchevno-komisiebs.page>

²¹ რუსთავში, ზუგდიდში, გორში, ქუთაისში, ბათუმში, თელავში, ოზურგეთში დუშეთში.

მონაცემების დამუშავებას ახორციელებს და დეტალურ ინფორმაციას მონიტორინგის შედეგების შესახებ მომდევნო ანგარიშში წარმოადგენს.

7. ამორჩევლთა სიეპი

ამომრჩეველთა სიეპთან დაკავშირებული ცვლილებები საარჩევნო კოდექსში ორჯერ – 7 მარტსა და 17 აპრილს განხორციელდა, მათ შორის მაშინ, როდესაც წინასაარჩევნო კამპანია ოფიციალურად უკვე დაწყებული იყო. განხორციელებული ცვლილებებით, აღარ მოხდება ამომრჩეველთა ბიომეტრული რეგისტრაცია, რომელიც უზრუნველყოფდა ამომრჩეველთა ზუსტი რაოდენობის დადგენას და სიეპში არსებული უზუსტობების გამორიცხვას, რაც 2013 წლის ინტერფრაქციული ჯგუფის მუშაობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან შედეგს წარმოადგენდა. აღნიშნულის ნაცვლად, სახელმწიფო სერვისების სააგენტო მის ბაზაში არსებული სურათების შედარებას და გაორენდების გასწორებას ახორციელებს. კერძოდ, მოხდება სააგენტოს ბაზაში საარჩევნო უფლების მქონე პირის უახლესი ფოტოსურათის შედარება ბაზაში არსებულ ყველა სხვა სურათთან. სავარაუდო გაორენდების დადგენის შემთხვევაში, სააგენტო ინდივიდუალურად სწავლობს ყოველ კონკრეტულ საქმეს და, არასწორი მოხაცემების გამოვლენისას, იღებს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ გადაწყვეტილებას. ზემოაღნიშნული ვალდებულების შესრულებისა და სააგენტოს მონაცემთა ბაზების სრულყოფის მიზნით, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო ახორციელებს პროექტს, რომლის მიზანია ფოტოსაძიებო სისტემის გამოყენებით მონაცემთა ბაზაში არსებული გაორენდების იდენტიფიცირებადა აღმოფხვრა. პროექტის გამჭვირვალობის მიზნით, პროექტის ხელმძღვანელობის მხრიდან გამოითქვა მზაობა, რომ მოხდეს პროექტის განხორციელების მონიტორინგი, რაც მისასალმებელი ფაქტია. მონიტორინგი გულისხმობს არასამთავრობო ორგანიზაციების სტუმრობასა ცენტრში და პროცესის დაკავირვებას. საიამ 31 მარტს განახორციელა ვიზიტი, შეხვდა პროექტის ხელმძღვანელებს და კითხვებზე ამომწურავი პასუხი მიიღო.

გარდა ამისა, არჩევნების დღეს იგეგმება ფოტოსურათიანი სამაგიდო სიეპის დაბეჭდვა, რათა მოხდეს უპანზე მისული ამომრჩევლის შედარება სიაში არსებულ ფოტოსურათზე გამოსახულთან, რაც, რა თქმა უნდა, არ წარმოადგენს ამომრჩეველთა ბიომეტრიულ რეგისტრაციას და, ჩვენი მოსაზრებით, ვერ უზრუნველყოფს მაღალი სანდოობის მქონე ამომრჩეველთა ერთიანი სიის შედგენას. ამასთან, არჩევნების დღეს ფოტოსურათიანი სამაგიდო სიეპის ეფექტურად გამოყენება ისე, რომ არ მოხდეს საარჩევნო პროცესის შეფერხება, დამოკიდებული იქნება ფოტოსურათების ხარისხსა და პარამეტრებზე.²² აღსანიშნავია, რომ 17 აპრილს საარჩევნო კოდექსში, წელს უკვე მეორედ განხორციელებული ცვლილებების შედეგად, მინიმუმამდე იქნა დაყვანილი კენჭისყრის დღეს საარჩევნო პროცესის შეფერხების რისკები.

ცვლილებებით ასევე განისაზღვრა, რომ რეგისტრაციიდან მოხსნილი და მისამართის გარეშე რეგისტრირებულ პირებს არჩევნებში მონაწილეობა ფაქტობრივი საცხოვრებელი აღილის მიხედვით შეეძლებათ, რაც გარკვეულ საფრთხეებს აჩენს ამ ამომრჩეველთა ხმებით მანიპულირებასთან დაკავშირებით. დაზუსტდა შსს-ს თანამშრომლების მიერ ხმის მიცემის საკითხი. კერძოდ, შსს-ს იმ თანამშრომლებს, რომელთა სამსახურებრივი პირობები მათ ყოფნას რეგისტრაციისგან განსხვავებულ მისამართზე მოითხოვს, უფლება აქვთ, მონაწილეობა მიიღონ მხოლოდ საკრებულოს პროპორციულ არჩევნებში. მაჟორიტარული სისტემითა და მერების/გამგებლების არჩევნებში მონაწილეობა მათ შეეძლებათ იმ შემთხვევაში, თუ მათი დისლოკაციის და რეგისტრაციის ადგილი ერთმანეთს ემთხვევა. უნდა აღინიშნოს, რომ განხორციელებული ცვლილება გარკვეული პოზიტიური წაბიჯია, თუმცა, ვფიქრობთ, შსს-ს თანამშრომლებს, რომელთა დისლოკაციის ადგილი არ ემთხვევა მათი რეგისტრაციის ადგილს, არც პროპორციული სისტემით ჩატარებულ საკრებულოს არჩევნებში უნდა მიიღონ მონაწილეობა, თუ ისინი აღნიშნულ ტერიტორიაზე არ ცხოვრობენ. ჩვენი რეკომენდაციაა, აღნიშნულმა პირებმა კენჭისყრაში მონაწილეობა რეგისტრაციის ადგილის მიხედვით მიიღონ.

8. საარჩევნო სუპერტეპის რეგისტრაცია

საანგარიშო პერიოდისათვის 32-მა პარტიამ/ბლოკმა განცხადება წარადგინა ცესკოში არჩევნებში რეგისტრაციის მიზნით. მათ შორის, 6 პარტიის უარი ეთქვა რეგისტრაციაზე.²³ თბილისის მერობისათვის 1 პირი დარეგისტრირდა.²⁴

22 აპრილს ცესკომ დააკმაყოფილა პ/გ „სახალხო პარტიის“ თავმჯდომარის მამუკა გიორგაძისა და პ/გ „სამართლიანი საქართველოსთვის“ თავმჯდომარის სერგო ჯავახიძის 2014 წლის 20 აპრილის საჩივრები, რომლებიც გორის საოლქო საარჩევნო კომისიის იმ გადაწყვეტილების გაუქმებას ეხებოდა, რომლითაც გორის მერობის კანდიდატად ირაკლი ოქრუაშვილი იყო რეგისტრაციაში გატარებული. მოგვიანებით ცესკოს გადაწყვეტილება ძალაში დატოვა სასამართლომაც. სადაც გახდა საარჩევნო კოდექსის 167-ე მუხლის ჩანაწერი, რომლის თანახმად, მერად/გამგებლად შეიძლება არჩეული იყოს საარჩევნო უფლების მქონე საქართველოს მოქალაქე 25 წლის ასაკიდან, რომელსაც საქართველოში უცხოვრია 5 წელი მაინც და არჩევნების დანიშვნის დღემდე ბოლო 2 წლის განმავლობაში მუდმივად ცხოვრობს საქართველოში. ჩვენი მოსაზრებით, კანონმდებლობით არ არის განმარტებული მუდმივი ცხოვრების ცნება, კანონის ჩანაწერი ბუნდოვანია და, ასეთ შემთხვევაში, ის ადამიანის უფლებების სასარგებლოდ უნდა განიმარტოს. შესაბამისად,

²² <http://gyla.ge/uploads/444444.pdf>

²³ <http://www.cec.gov.ge/uploads/other/27/27337.pdf>

²⁴ <http://www.cec.gov.ge/ge/tvitmmartvelobis-archevnebi/saarchevno-subieqtebi>

ირაკლი ოქრუაშვილს არჩევნებში მონაწილეობის უფლება უნდა მისცემოდა. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ ოქრუაშვილი, მისი ნების სანინაღმდევონდ, გარკვეული წლების მანძილზე საქართველოში არ იმყოფებოდა, თუმცა, მთელი ამ ხნის მანძილზე მას რეგისტრაციის ადგილი არ შეუცვლია.

საანგარიშო პერიოდშია მომრჩეველთა საინიციატივო ჯგუფისათვის მერის/გამგებლის კანდიდატის წარდგენის აკრძალვა საიამ და „სამართლიანმა არჩევნებმა“ საკონსტიტუციო სასამართლოში გაასაჩივრეს და საარჩევნო კოდექსის იმ ნორმების არკონსტიტუციურად ცნობა მოითხოვეს, რომლებიც მხოლოდ პარტიას და საარჩევნო ბლოკს აძლევს მერობისა და გამგებლობის კანდიდატების წარდგენის უფლებას. ჩვენი მოსაზრებით, პარტიულ კანდიდატთან შედარებით დამოუკიდებელი კანდიდატის არახელსაყრელ მდგომარეობაში ჩაყენებით, სადაც ნორმები არღვევს საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლით გარანტირებულ დისკრიმინაციისაგან აკრძალვის უფლებას, ასევე – კონსტიტუციის 26-ე მუხლის მეორე პუნქტს, რომლითაც გარანტირებულია საქართველოს მოქალაქის უფლება, უარი განაცხადოს პარტიის საქმიანობაში მონაწილეობაზე, ასევე – საქართველოს კონსტიტუციის 28-ე და 29-ე მუხლებს.²⁵

9. წინასაარჩევო კამპანიის დაფინანსება

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებზე სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ინიციატივით, ამავე სამსახურთან შეიქმნა არასამთავრობო ორგანიზაციებით დაკომპლექტებული საკონსულტაციო კომისია, რაც უდავოდ მისასალმებელი ფაქტია. კომისია განიხილავს სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ წარმოდგენილ ინფორმაციას მონიტორინგის მანდატის ფარგლებში პოლიტიკური დაფინანსების მარეგულირებელი წესების აღსრულების შესახებ, მათ შორის ინფორმაციას პოლიტიკური დაფინანსების რეგულაციების შესაძლო დარღვევის თაობაზე. კომისია უზრუნველყოფს მის კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხებზე საბოლოო ანგარიშის მომზადებას, რომელშიც მოცემულია კომისიის შექმნიდან მისი უფლებამოსილების შეწყვეტამდე განხორციელებული საქმიანობა.

საანგარიშო პერიოდში, არასამთავრობო სექტორთან კონსულტაციის საფუძველზე, მომზადდა სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის გენერალური აუდიტორის ბრძანება „ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების 2014 წლის არჩევნებისათვის ზოგიერთი საკითხის მოწესრიგების შესახებ“.²⁶ გარდა აღნიშნული ბრძანებისა, არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლებთან კონსულტაციის შედეგად, შემუშავდა გენერალური აუდიტორის მოქმედ ბრძანებაში ცვლილებების პაკეტი, რომელიც მიზნად ისახავს მოქმედი ნორმების გამარტივებასა და პოლიტიკური სუბიექტებისათვის საარჩევნო პერიოდში დამატებითი ბარიერების მოხსნას. არასამთავრობო ორგანიზაციების ჩართულობით იგეგმება ცვლილებების განხორციელება პოლიტიკური დაფინანსების მეთოდოლოგიაშიც.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ინფორმაციის თანახმად, 1 აპრილიდან 30 აპრილის ჩათვლით, 1 თვის მანძილზე მიღებული შემოწირულებები ასე გამოიყენება:

საარჩევნო ბლოკი „ქართული ოცნება“ – 1 804 625 ლარი,²⁷ „დემოკრატიულ მოძრაობა-ერთიანი საქართველო“ – 1 520 ლარი, „ქართულ პარტია“ – 2 180 ლარი, „ქართული დასი“ – 300 ლარი, „მომავალი საქართველო“ – 150 ლარი.²⁸

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ინფორმაციით, 1 იანვრიდან 31 მარტის ჩათვლით, ანუ 3 თვის პერიოდში, საერთო ჯამში, 2014 წლის განმავლობაში პარტიების მიერ მიღებულმა შემოწირულებამ 639 945 ლარი შეადგინა. მათ შორის, პარტია „ქართული ოცნება – დემოკრატიულმა საქართველომ“ 639 645 ლარის შემოწირულება მიიღო. პარტიის სასარგებლოდ შემოწირულება 60-მდე კერძო პირმა განახორციელა. მიმდინარე წლის განმავლობაში, 20 ლარის ოდენობის ფულადი შემოწირულება მიიღო „კომუნისტურმა პარტიამ“, 30 ლარის ოდენობის არაფულადი შემოწირულება – „რესპუბლიკურმა პარტიამ“ და 250 ლარის ფულადი შემოწირულება – „განახლებულმა საქართველომ“.²⁹ სხვა პოლიტიკური ძალების მიმართ გასულ 3 თვეში შემოწირულება არ განხორციელებულა. „აღსანიშნავია, რომ შემოწირველებს შორის ამ ეტაპზე არც ერთი იურიდიული პირი არ არის.

10. ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევების ადამიადი დადაკალაპის თვითმმართველობის განვითარებული მოვლენები

2014 წლის დედაქალაქის ბიუჯეტის მიღება გაჭიანურდა, რაც სამი თვის მანძილზე საკრებულოსა და მერიას შორის ურთიერთბრალდებების პროცესში გადაიზარდა. ქალაქ თბილისის მერიამ ბიუჯეტის პროექტი ჯერ კიდევ 2013 წლის ნოემბერში წარადგინა, თუმცა, საკრებულომ 14 შენიშვნით დააბრუნა. ბიუჯეტის შემდგომი ვერსიები 2013 წლის დეკემბრის, 2014 წლის იანვრისა და თებერვლის თვეში იქნა წარდგენილი. მიუხედავად ამისა, თბილისის საკრებულომ 12 თებერვალს მეოთხედ არ დაუჭირა მხარი ბიუჯეტის პროექტს. აღსანიშნავია,

²⁵ <http://gyla.ge/geo/news?info=2083>

²⁶ <http://www.sao.ge/news/343>

²⁷ ბლოკში შემავალი პარტიებიდან შემოწირულებები გაკეთებულია მხოლოდ „ქართული ოცნება-დემოკრატიული საქართველო“ სასარგებლოდ.

²⁸ <http://www.sao.ge/financial-monitoring-service/declaration/contributions/contributions-01-04-2014-30-04-2014>

²⁹ http://for.ge/view_news.php?news_id=32973&news_cat=0

რომ საკრებულოს მიერ წარდგენილი შენიშვნების უმრავლესობა თბილისის მერიამ გაითვალისწინა. იქმნებოდა შთაბეჭდილება, რომ ბიუჯეტის პროექტის დაუმტკიცებლობა პოლიტიკური მოტივით იყო ნაკარნახევი, რის შედეგადაც ზარალდებოდა მოქალაქეთა ინტერესები და საფრთხე ექმნებოდა თვითმმართველობის ფუნქციონირებას თბილისში, ვინაიდან, საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მიღებიდან 3 თვეში საკრებულოს მიერ ბიუჯეტის დაუმტკიცებლობას, შესაძლოა, ადგილობრივი თვითმმართველობის დათხოვნა და თბილისში პირდაპირი სახელმწიფო მმართველობის შემოღება გამოეწვია.

საიამ აღნიშნულ კრიზისში საკრებულოსა და მერიას ურთიერთთანამშრომლობისკენ მოუწოდა.³⁰

საბოლოოდ 2014 წლის 7 მარტს საკრებულომ თბილისის ბიუჯეტი დაამტკიცა.

არჩევნებამდე 2 თვით ადრე ქალაქ თბილისის საკრებულოს სარევიზიო კომისია გააქტიურდა და სამუშაო ჯგუფები, შემოწმების მიზნით, საბურთალოსა და კრწანისის გამგეობებში შევიდნენ. როგორც ჩვენთვის გახდა ცნობილი, სარევიზიო კომისია ისნის რაიონის საქმიანობის შესწავლასაც შეუდგა.

საბურთალოს გამგეობაში სარევიზიო კომისიამ დასკვნა 4 დღეში დადონ და იმავე დღეს, ანუ 10 მარტს, დასკვნა შესასწავლად სამართალდამცავ ორგანოებს გადასცა.³¹ როგორც ცნობილია, გამოძიება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე, მითვისება-გაფლანგვის მუხლით დაიწყო და გამოძიებამ სათათბირო ორგანოს წევრები დაკითხა. დასკვნის მიხედვით, საბურთალოს სათათბირო ორგანოების არსებობამ გარკვეული ეჭვები აღძრა იმასთან დაკავშირებით, რომ სათათბიროს წევრთა ანაზღაურება, სავარაუდოდ, საბიუჯეტო სახსრების არამიზნობრივ ხარჯვას წარმოადგენდა – სავარაუდოდ, პარტიული ნიშნით.

საკრებულოს სარევიზიო კომისიამ კრწანისის გამგეობაში არსებული მდგომარეობაც შეისწავლა. კომისიამ უარყოფითად შეაფასა კრწანისის გამგებლის ხათუნა ბერძნიშვილის მიერ სოციალურად დაუცველთა დაფინანსების პროგრამის განხორციელების პროცესი და განაცხადა, რომ საბიუჯეტო სახსრები, სავარაუდოდ, პარტიული ნიშნით იხარჯებოდა. აღნიშნულთან დაკავშირებით საქმე ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურს გადაეცა.

11. წინასაარჩევნო კამპანიის მონიტორინგი

11.1. სახელმწიფო რესურსების გამოყენება საარჩევნო მიზნებისთვის

11.1.1. ადგილობრივი ბიუჯეტების ზრდა

2014 წლის 14 აპრილს, წინასაარჩევნო კამპანიის ოფიციალურად დაწყებამდე რამდენიმე საათით ადრე, რამდენიმე ადგილობრივი ბიუჯეტი გაიზარდა. მაგალითად, მნიშვნელოვანი ზრდა შეეხმ ქუთაისისა და ბათუმის ბიუჯეტებს.³² რამდენიმე მილიონი ლარით გაიზარდა ორივე ქალაქის ბიუჯეტი: ბათუმის ბიუჯეტი – დაახლოებით 10 მილიონამდე ლარით, ხოლო ქუთაისის ბიუჯეტი – 2 მილიონზე მეტი ლარით. საიას ინფორმაციით, ეს თანხები, ძირითადად, ინფრასტრუქტურულ პროექტებსა და სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამებს მოხმარდება.³³

მიუხედავადიმისა, რომაღნიშნული გადაწყვეტილებით საკრებულოებს კანონიარდაურდევევიათ, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებამდე ბიუჯეტის დიდი ოდენობით ზრდა აჩენს ლოგიკურ კითხვებს, ხომ არ ემსახურება ყოველივე ეს ადმინისტრაციული რესურსის საარჩევნო მიზნებისათვის გამოყენებას, საბიუჯეტო სახსრების საარჩევნოდ მოტივირებულ ხარჯვას.

11.1.2. სოციალური ხასიათის ინიციატივები

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების მოახლოებასთან ერთად, გახშირდა სხვადასხვა პროექტის ინიციორების ფაქტები, რომელთა დაწყება წინასაარჩევნო პერიოდს ემთხვევა. ინიციატივები სოციალურ ხასიათს ატარებს და ძირითადად მოსახლეობის ფართო მასებზე გათვლილი. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს კანონმდებლობა წინასაარჩევნო პერიოდში მსგავსი სახის საქმიანობას, გარდა გამონაკლისებისა, არ კრძალავს, თუმცა, ასეთი ინიციატივები ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების რისკებს შეიცავს. წინასაარჩევნო პერიოდში საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მხრიდან რამდენიმე მსგავსი ინიციატივა გახმაურდა, რაც, სავარაუდოდ, ამომრჩევლის კმაყოფილების დონის ამაღლებას ისახავს მიზნად:

- **მაღალმთიან რეგიონებში მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარების პროგრამა.** პროგრამა 1 ივნისიდან ამოქმედდება და ყველა ოჯახს ყოველ მესამე და მომდევნო შვილზე ყოველთვიურად ფინანსური დახმარება გაეწევა, რომლის ოდენობა მთიან რეგიონებში 200, ხოლო ბარში 150 ლარი იქნება. მრავალშვილიანი ოჯახების მხარდაჭერის პროგრამა გურიის, იმერეთის, სამეგრელო-ზემო სვანეთის, მცხეთა-მთიანეთისა და კახეთის მასშტაბით იმოქმედებს.³⁴

³⁰ <http://gyla.ge/geo/news?info=2011>

³¹ http://www.sakrebulo.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=6&info_id=4205

³² საიას ინფორმაციით, იმავე დღეს სხვა მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებიც გაიზარდა. დეტალურ ანალიზს საია მომდევნო შუალედურ ანგარიშში წარმოადგენს.

³³ http://www.batumicc.ge/index.php?lang=1&page=menu&type=1&obj_id=282

³⁴ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 31 მარტის დადგენილება #262

- **საბავშვო ბალის აღმზრდელებისთვის პედაგოგის სტატუსის მინიჭება.** საქართველოს პრემიერ-მინისტრის ინიციატივით, საბავშვო ბალის აღმზრდელებს პედაგოგის სტატუსი უნდა მიენიჭოთ.
- **მეორე მსოფლიო ომის მონაწილეთა და მარჩენალდაკარგულთათვის ერთჯერადი ფულადი დახმარების გაცემა.** საქართველოს პრემიერ-მინისტრის 2014 წლის 14 აპრილის დადგენილებით, 9 მაისს ფაშიზმზე გამარჯვების 69-ე წლისთავის აღსანიშნავი საზეიმო ღონისძიების ფარგლებში, მეორე მსოფლიო ომის მონაწილე ვეტერანებს ერთჯერად 400, ხოლო ომში დაღუპულთა მარჩენალდაკარგულებს 200 ლარი გადაეცემათ.

11.1.3. „ხრუშჩოვკების“ პროექტი

2014 წლის 10 მარტს ხელიმოენერაურთიერთგაგების მემორანდუმს ქალაქთბილისის საკრებულოსადაა არაბეთის გაერთიანებულ საემიროებში რეგისტრირებულ კომპანია EQUITY INTERNATIONAL LLC-სა და მის შვილობილ კომპანიას შორის. აღნიშნული მემორანდუმის თანახმად, ქალაქ თბილისის საკრებულომ გამოთქვა სურვილი, ააშენოს ან/და რეკონსტრუქცია ჩაუტაროს თბილისის შენობებსა და ინფრასტრუქტურას, თუ საქართველოს მთავრობა უზრუნველყოფს ინვესტიციების სახელმწიფო გარანტიას. პროექტის სავარაუდო ღირებულება 600 მილიონ ლარს შეადგენს. თავის მხრივ, არაბული კომპანია გამოთქვამს მზადყოფნას, უზრუნველყოს ინვესტიციის ფასილიტაცია და სპეციალურად შექმნილი კომპანიის მეშვეობით განახორციელოს სხვადასხვა სახის სამუშაოები დედაქალაქში.³⁵ თუ საქართველოს მთავრობა საკრედიტო ხაზის პირობებსაც განიხილავს, ურთიერთგაგების მემორანდუმის პირობები ძალაშია 2014 წლის აპრილამდე. მოგვიანებით, საკრებულოს ერთერთმა წევრმა უმრავლესობიდან – გულიკო ზუმბაძემ საკრებულოს თავმჯდომარე თაღლითურ გარიგებაში დაადანაშაულა.

11.1.4. თბილისის მერიის საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახურის საქმე

2014 წლის 29 აპრილს საანფორმაციო სააგენტო „ფრონტ-ნიუსის“ მიერ გამოქვეყნებული ინფორმაციით,³⁶ თბილისის მერიის პრეს-სამსახური მედია საშუალებებში აქტიურად აგზავნის ინფორმაციებს მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ თბილისის მერობის კანდიდატის ნიკა მელიას წინასაარჩევნო კომპანიის, სააგიტაციო შეხვედრებისა თუ სხვა აქტივობების შესახებ. საიამ აღნიშნული ფაქტის შესწავლის მიზნით, შესაბამის ორგანოებს მიმართა.³⁷

11.2. ამომრჩევლის სავარაუდო მოსყიდვა

ამომრჩევლის მოსყიდვის ნიშნებს შეიცავდა 28 აპრილს, ქუთაისის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანიზებით გამართული ღონისძიება, რომელზეც ქუთაისის მერის მოადგილემ ნოდარ მიქეშვილმა და საკრებულოს თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელმა ლევან კირკუტაძემ 14-15 წლის წყალბურთელებს სპორტული დანიშნულების ფასიანი საჩუქრები გადასცეს. ეს ფასიანი საჩუქრები (სპორტული მაისურები, ბურთები) შეიძინა კომპანია „მაკნატუნამ“. აღნიშნული კომპანიის 25% ნილის მფლობელია ქუთაისის ძელქვიანის მაჟორიტარულ ოლქში მაჟორიტარობის კანდიდატი³⁸ გრიგოლ გუმბერიძე, რომელსაც საარჩევნო მიზნები გაცხადებული აქვს. ღონისძიებას ესწრებოდა თავად გრიგოლ გუმბერიძეც, რომელმაც პირადად მიიღო საჩუქრების გადაცემაში მონაწილეობა, მიესალმა წყალბურთელებს და მედიასთან კომენტარები გააკეთა. მაისურებზე იყო წარწერები „მაკნატუნა“, რომელიც ამ კანდიდატთან ასოცირდება. ღონისძიების შესახებ ინფორმაცია გამოქვეყნდა ქუთაისის მერიის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე³⁹ შესაბამისი ფოტოს თანხლებით. გუმბერიძემ, თავის მხრივ, ინფორმაცია, ვიდეო მასალით და ფოტოებით, თავის ოფიციალურ ფეისბუქ-გვერდზე გაავრცელა.⁴⁰

11.3. წინასაარჩევნო კამპანიის წესების დარღვევა

წინასაარჩევნო პერიოდში საიას მონიტორებმა რამდენიმე ფაქტი გამოავლინეს, რომლებიც საჯარო მოხელეთა მხრიდან, სავარაუდოდ, აგიტაციის წესების დარღვევას ეხება. საიას განცხადების საფუძველზე, უწყებათაშორისმა კომისიამ თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის საქართველოს მთავრობის კანცელარიის რეგიონებსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან ურთიერთობების დეპარტამენტსათვოვა, საქართველოს საარჩევნო კანონმდებლობის დარღვევის პრევენციისა და დარღვევებზე რეაგირების მიზნით, წერილობითი ინსტრუქციები (განმარტებები) გამოეცა სახელმწიფო რწმუნებულების – გუბერნატორებისა და მათ დაქვემდებარებაში მყოფი საჯარო მოსამსახურებისთვის იმასთან დაკავშირებით, თუ რისი უფლება აქვთ და რა ეკრძალებათ მათ წინასაარჩევნო პერიოდში.

³⁵ http://www.sakrebuli.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=6&info_id=4229

³⁶ [http://frontnews.ge/ge/news/37044- \(ნანაბია 02.05.2014\)](http://frontnews.ge/ge/news/37044- (ნანაბია 02.05.2014))

³⁷ 2014 წლის 16 მაისს ცესკომ დააკმაყოფილა საიას განცხადება და თბილისის მერიის წინააღმდეგ სამართალდარღვევის ოქმი შეადგინა.

³⁸ <https://www.facebook.com/pages/>

³⁹ <http://kutaisi.gov.ge/news/id/635>

⁴⁰ www.facebook.com/pages/გრიგოლ-გუმბერიძე

11.3.1. შიდა ქართლის გუბერნატორის მოადგილის საქმე

26 მარტს შიდა ქართლის გუბერნატორის მოადგილემ გიორგი თოთლაძემ კასპში პოლიტიკური გაერთიანება „ქართული ოცნების“ რაიონულ ოფისში პარტიულ აქტივისტებთან შეხვედრა გამართა. აღნიშნულის ამსახველი ვიდეო მასალა გაავრცელა პორტალზე qartli.ge.⁴¹

11.3.2. საჯარო მოხელეთა წინასაარჩევნო აგიტაციაში მონაწილეობის ფაქტი ქუთაისში

2014 წლის 28 აპრილს ქუთაისის თვითმმართველობის ორგანიზებით გამართულ ღონისძიებაზე ქუთაისის მერის მოადგილემ ნოდარ მიქიშვილმა და საკრებულოს თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელმა ლევან კირკიტაძემ 14-15 წლის წყალბურთელებს სპორტული დანიშნულების ფასიანი საჩუქრები გადასცეს.⁴²

11.3.3. საჯარო მოხელეთა წინასაარჩევნო აგიტაციაში მონაწილეობის ფაქტი თუშეთში

30 აპრილს ახმეტის მუნიციპალიტეტის გამგებლის მოვალეობის შემსრულებელი ბექა ბაიდაური და მამუკა ხოლეგაშვილი – პარტია „ქართული ოცნება-დემოკრატიული საქართველოს“ თავმჯდომარე, რომელიც აგრეთვე არის ახმეტის მუნიციპალიტეტის გამგებლის ადმინისტრაციული სამსახურის უფროსის მოვალეობის შემსრულებელი – გამგებლის სხვა წარმომადგენლებთან ერთად თუშეთში იმყოფებოდნენ. მათ თუშეთში მუდმივად მცხოვრებ მოსახლეობას სააღდგომო კალათები და მედიკამენტები გადასცეს.⁴³ ღონისძიების შესახებ ინფორმაცია გამოქვეყნდა კახეთის საინფორმაციო ცენტრის ვებ-გვერდზე შესაბამისი ფოტოებით. ასევე, აღნიშნული ინფორმაცია გავრცელდა ახმეტის მუნიციპალიტეტის ფეისბუქის გვერდზე.⁴⁴

11.4. სისხლისსამართლებრივი დევნისა და დანაშაულის ნიშნების შემცველი ფაქტები

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების მოახლოებასთან ერთად, ქვეყნის მასშტაბით გახშირდა იმ ადამიანების საგამოძიებო სტრუქტურებში დაბარება (დაკითხვა ან ბრალის წაყენება), რომლებიც აქტიურ პარტიულ საქმიანობას ეწოდნენ.⁴⁵ აღნიშნული პირები, ძირითადად, პოლიტიკურ გაერთიანება „ერთიან ნაციონალურ მოძრაობას“ წარმოადგენდნენ და, პარტიის განცხადებით, ისინი ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში პარტიის კანდიდატები უნდა ყოფილიყვნენ. დაკავებულთა ნაწილს აღვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობა შეეფარდა.

მიგვაჩნია, რომ კანონის წინაშე ყველა თანასწორია და, ბრალის დამტკიცების შემთხვევაში, ნებისმიერი პირის პასუხისმგებლობა უნდა დადგეს, მიუხედავად მისი პარტიული კუთვნილებისა.⁴⁶ თუმცა, ასევე გასათვალისწინებელია, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინ იპოზიციური პარტიის აქტიური წევრების დაკავება რამდენიმე წლის წინ ჩადენილი დანაშაულებისთვის და სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან ადგვეთის ღონისძიების მოთხოვნა დამატებით კითხვებს ბადებს, განსაკუთრებით იმ ფონზე, როდესაც საქართველოს პროკურატურამ რამდენიმე თვის წინ იფიციალურად განაცხადა ახალი მიდგომის თაობაზე, რომელიც ე.წ. „თეთრი საყელოს“ დანაშაულებზე პატიმრობის გამოუყენებლობას გულისხმობდა. ჩვენი მოსაზრებით, არჩევნების წინ სამართალდამცავ ორგანოებს მაქსიმალურად უნდა შეეკავებინათ თავი იპოზიციური პარტიის წევრების დაკავებისგან, თუ, რა თქმა უნდა, ყოველივე ეს აუცილებლობას არ წარმოადგენდა.⁴⁷

უკვე მოგვიანებით, 2014 წლის 14 აპრილს უწყებათაშორისმა კომისიამ პროკურატურას 2013 წლის საპრეზიდენტოარჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდში მის მიერ გამოცემული რეკომენდაცია შეახსენა. კერძოდ, იმ პირთა მიმართ, რომლებიც 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა წინასაარჩევნო კამპანიაში უშუალოდ იყვნენ ჩართული, საგამოძიებო მოქმედებების ფარგლებში, კენჭისყრის დღემდე, დაკითხვისგან თავის შეკავებისკენ მოუწოდა, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც სახეზე იყო გადაუდებელი აუცილებლობა ან იქმნებოდა საპროცესო ვადის დარღვევის საფრთხე. იმავე დღეს საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებთან დაკავშირებით, საარჩევნო კამპანიაში ჩართულ პირთა მიმართ სამართლებრივი პროცედურების განხორციელებაზე მორატორიუმი გამოაცხადა, რათა, მისი განცხადებით, ყველა პარტიის სრულფასოვანი კამპანიის წარმოების შესაძლებლობა მისცემოდა.

პრემიერმა სამართალდამცავ ორგანოებს მოუწოდა, წინასაარჩევნო პერიოდში მაქსიმალურად შეეკავებინათ თავი იმ პირთა უფლებების კანონიერი შეზღუდვისა ან დაკავებისგან, რომლებიც აქტიურად მონაწილეობდნენ საარჩევნო კამპანიაში.⁴⁸ მისი განცხადებით, ეს უნდა ყოფილიყო უკიდურესი ზომა და თან მხოლოდ

⁴¹ www.qartli.ge/web/18105

⁴² აღნიშნული ფაქტის შესახებ იხილეთ ამომრჩევლის მოსყიდვის თავი. 11.2

⁴³ <http://ick.ge/articles/18045-i.html>

⁴⁴ <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.731497940205372.1073742220.531910146830820&type=1>

⁴⁵ <http://gyla.ge/geo/news?info=2050>

⁴⁶ <http://gyla.ge/geo/news?info=1980>

⁴⁷ <http://gyla.ge/geo/news?info=1980>

⁴⁸ http://www.government.gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=380&info_id=41753

იმ შემთხვევაში, თუ არსებობდა მკაფიოდ დასაბუთებული, გადაუდებელი აუცილებლობა. ხოლო თუ სასამართლო პროცესები უკვე დაწყებული იყო და საქმე მძიმე დანაშაულს ეხებოდა, მორატორიუმი მასზე არ გავრცელდებოდა.

მოქმედი კანონმდებლობა წინასაარჩევნო პერიოდში სამართლებრივი პროცედურების განხორციელებაზე მორატორიუმის გამოცხადების შესაძლებლობას არ ითვალისწინებს. მორატორიუმის გამოცხადება ხელისუფლების პოლიტიკური ნების გამოხატულება იყო იმასთან დაკავშირებით, რომ საარჩევნო პროცესებში ჩართულ პირებს სრულფასოვანი კამპანია ეწარმოებინათ და კითხვები ამ ადამიანების თავისუფლების შეზღუდვის ფაქტებზე არ გაჩენილიყო.

მოცემულ ანგარიშში ასახულია ის საქმეები, რომლებზეც, საიას მონიტორების ინფორმაციით, ჩნდებოდა გარკვეული კითხვები – ხომ არ უკავშირდებოდა სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება ბრალდებულ პირთა პოლიტიკურ აქტივობას. ანგარიში მოიცავს არა მხოლოდ 1 აპრილიდან 30 აპრილის ჩათვლით დაწყებულ სისხლისსამართლებრივ საქმეებს, არამედ ისეთ ფაქტებსაც, რომლებსაც ადგილი ჰქონდა 1 აპრილამდე პერიოდში, თუმცა, ჩვენი მოსაზრებით, მნიშვნელოვანია წინასაარჩევნო პერიოდის სრულყოფილად წარმოჩენისთვის.

• ხონის მუნიციპალიტეტის გამგებლისა და მისი მოადგილის დაკავება

2014 წლის 10 თებერვალს დასავლეთ საქართველოს საოლქო პროკურატურამ 2010 წელს სახელმწიფოს კუთვნილი დიდი ოდენობით ქონების გაფლანგვის, უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენებისა და სამსახურებრივი სიყალბის ბრალდებით, ხონის მუნიციპალიტეტის გამგებელი ზურაბ ჯიბუხია და მისი მოადგილე ბესარიონ ჭელიძე დააკავა, რომელთაც აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობა შეუფარდათ. პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენლებმა განაცხადეს, რომ ზურაბ ჯიბუხია ხონის რაიონის გამგებლის კანდიდატურად განიხილებოდა მოახლოებულ თვითმმართველობის არჩევნებში. მიუხედავად იმისა, რომ პროკურატურამ ვერ დასაბუთა აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის გამოყენების აუცილებლობა, სასამართლომ ბრალდებულს პატიმრობა შეუფარდა. დაკავებული პირების ინტერესებს, აღკვეთის ღონისძიების შეფარდებისას, საიას ქუთაისის ოფისი წარმოადგენდა.⁴⁹

• ხონის საკრებულოს წევრის დაკავება

2014 წლის 28 მარტს დასავლეთ საქართველოს საოლქო პროკურატურამ ხონის საკრებულოს წევრი და პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ხონის რაიონული ორგანიზაციის ხელმძღვანელი ლევან ბობოხიძე სახელმწიფოს კუთვნილი დიდი ოდენობით ქონების გაფლანგვის, უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენების, სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტებას და აკრძალული საჩუქრის მიღებას. ოტიაშვილს სასამართლომ აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობა შეუფარდა. პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენლებმა განაცხადეს, რომ ზურაბ ოტიაშვილი დუშეთის გამგებლის კანდიდატად განიხილებოდა მოახლოებულ თვითმმართველობის ბრალდებით დააკავა. ბობოხიძეს სასამართლომ აღკვეთის ღონისძიების სახით გირაო შეუფარდა.

• დუშეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარის დაკავება

2014 წლის 10 თებერვალს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის თანამშრომლებმა დუშეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარის მოადგილე და პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ დუშეთის რაიონული ორგანიზაციის ხელმძღვანელი ზურაბ ოტიაშვილი დააკავეს. მას ედავებიან დუშეთის მუნიციპალიტეტის გამგებლობის დროს ჩადენილ თაღლითობას, სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტებას და აკრძალული საჩუქრის მიღებას. ოტიაშვილს სასამართლომ აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობა შეუფარდა. პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენლებმა განაცხადეს, რომ ზურაბ ოტიაშვილი დუშეთის გამგებლის კანდიდატად განიხილებოდა მოახლოებულ თვითმმართველობის არჩევნებში.

• გიორგი ონიანის საქმე

2014 წლის 23 თებერვალს გიორგი ონიანი სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლებმა საკუთარ სახლში დააკავეს. გიორგი ონიანი თავდაცვის ყოფილი მინისტრის ბაზო ახალაიას და სხვა ყოფილი მაღალი თანამდებობის პირების ადვოკატია. ის 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნებამდე პოლიციაში მუშაობდა. საიამ გიორგი ინიანის საქმე შეისწავლა. სამართალდამცავი ორგანოები გიორგი ინიანს ედავებოდნენ განზრახ უკანონ დაკავების ორგანიზებას, მოხელის მიერ სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტებას, რამაც ფიზიკური პირის უფლების და სახელმწიფო ინტერესის არსებითი დარღვევა გამოიწვია და, ასევე, განსაკუთრებით მძიმე კატეგორიის სისხლის სამართლის საქმეზე მტკიცებულებათა ფალსიფიკაციას. ამასთან, 2014 წლის 26 თებერვალს ონიანის მიმართ დაიწყო სისხლის სამართლის საქმის გამოძება სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტების ფაქტზე. აღნიშნული ორი საქმე ერთ წარმოებად გაერთიანდა და 2014 წლის 5 მარტს მას ბრალი წარედგინა.

ბრალდების მეორე ეპიზოდზე დაწყებულ გამოძიებას საფუძვლად დაედო ერთ-ერთი მოქალაქის განცხადება

⁴⁹ <http://gyla.ge/geo/news?info=1980>

გ.ონიანის წინააღმდეგ, რომლითაც მან გამოძიებას მითითებული ფაქტიდან თითქმის 3 წლის შემდეგ მიმართა. კერძოდ, მოქალაქე აღნიშნავს, რომ გ.ონიანმა მის წინააღმდეგ დანაშაული ჩაიდინა 2011 წლის 17 ოქტომბერს, ხოლო განცხადებით გამოძიებას მიმართა 2014 წლის 26 თებერვალს. ჩნდება შეკითხვა: რატომ შეიტანა მოქალაქემ განცხადება თითქმის 3 წლის დაგვიანებით და არა – მის წინააღმდეგ განხორციელებული ქმედების ჩადენისთანავე, ან მაგალითად, 2012 წლის ოქტომბერში, როდესაც არჩევნების შედეგად ხელისუფლება შეიცვალა. საცულისხმოა ასევე, რომ 2014 წლის თებერვალში წარუდგინეს ბრალი გ.ონიანს ბრალდების პირველ ეპიზოდში.

ზემოაღნიშნულის გარდა, საქმის მასალებში არსებობს მთავრობის საპარლამენტო მდივნის კორესპონდენცია, რომლის შინაარსიც არ შეესაბამება მის სტატუსს, რამდენადაც ენინააღმდეგება პროკურატურის საქმიანობის მიუკერძოებლად და გარეშე პირების ჩარევის გარეშე განხორციელების პრინციპს. კერძოდ, გ.ონიანის წინააღმდეგ ბრალის პირველ ეპიზოდთან დაკავშირებით, მოქალაქის მხრიდან მთავრობის საპარლამენტო მდივნათან შესული განცხადება მან პროკურატურას გადაუგზვნა და მოითხოვა, განცხადებაზე სათანადო რეაგირებასთან ერთად, მიეწოდებინათ ინფორმაცია, თუ რა ეტაპზე იყო იმ დროისთვის გამოძიება.

გიორგი ონიანის განცხადებით, მისი კანდიდატურა ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის მიერ თბილისის საკრებულოს არჩევნებში ვაზისუბნის მაჟორიტარ დეპუტატად განიხილებოდა და მისი დაკავება სწორედ აღნიშნულს უკავშირდებოდა. ონიანმა საიასთან საუბარში განმარტა, რომ მას დაკავების მომდევნო დღეს – ორშაბათს, 24 თებერვალს – „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ოფისში აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით ბრიფინგი უნდა გაემართა.

• ქობულეთის მუნიციპალიტეტის რწმუნებულის დაკავება

2014 წლის 29 მარტს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის თანამშრომლებმა ქობულეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ხალას რწმუნებული მალხაზ დიასამიძე დააკავა თალღითობის – რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია – და სამსახურებრივი სიყალბის ბრალდებით.⁵⁰ პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წევრებმა განაცხადეს, რომ დიასამიძე ქობულეთის მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატად მოიაზრებოდა და მისი დაკავებაც აღნიშნულ უკავშირდებოდა. 30 მარტს სოფლის მოსახლეობამ მ. დიასამიძის მხარდასაჭერი აქცია გამართა.⁵¹

• ნუგზარ წიკლაურის მიმართ ფიზიკური ანგარიშსწორების ფაქტი

2014 წლის 31 მარტს გვიან ღამით საქართველოს პარლამენტისა და პარტია „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წევრს ნუგზარ წიკლაურს საკუთარ სახლთან უცნობი პირები ფიზიკურად გაუსწორდნენ. აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით, საიამ პარტიიორ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან ერთად განცხადება გააკეთა, რომელშიც, საქმის მნიშვნელობიდან გამომდინარე, ხაზი გაუსვა საგამოძიებო ორგანოების პასუხისმგებლობას, გამოძიება წარემართათ სწრაფად, ეფექტიანად და ობიექტურად, რათა გამორიცხულიყო პოლიტიკური ნიშით ანგარიშსწორება.⁵²

• ჭიათურის საკრებულოს თავმჯდომარის დაკავება

2014 წლის 1 აპრილს ჭიათურის საკრებულოს თავმჯდომარეს იასონ ჭუმბურიძეს სამსახურებრივი გულგრილობის ფაქტზე ბრალი წაუყინეს. გამოძიების ინფორმაციით, 2011 წელს ჭიათურის მუნიციპალიტეტსა და შპს „მანგს“ შორის, ჭიათურაში სამუშაოების შესრულებასთან დაკავშირებით, დადებული შეთანხმების დროს იასონ ჭუმბურიძემ გულგრილად და არაჯეროვნად შეასრულა მასზე დაკისრებული მოვალეობა, რაც გამოიხატა იმაში, რომ არ შეამოწმა შესრულებული სამუშაოების ნამდვილობა და ხარისხი, რითაც ხელი შეუწყო უჩა ღვინჯილიას მიერ დანაშაულებრივი ქმედების ჩადენისა და 423 465 ლარის მითვისებას.⁵³ საიას იურისტთან საუბარში იასონ ჭუმბურიძემ განაცხადა, რომ ის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში მონაწილეობას გეგმავდა და მის მიმართ ბრალის წარდგენა ამას უკავშირდებოდა.

11.5. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ფაქტები

• ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებლისა და რწმუნებულების დაკავება

2014 წლის 25 აპრილს სამართალდამცავმა ორგანოებმა ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებელი და ძიუდოს ფედერაციის პრეზიდენტი დავით ქევიშვილი დააკავეს. მასთან ერთად დააკავეს მუნიციპალიტეტის სამი სოფლის (შილდის, ახალსოფლისა და გრემის) რწმუნებულები, „ქართული ოცნების“ წევრები და მოქალაქეები, სულ 17 პირი. მუნიციპალიტეტის გამგებელს წვრილმანი ხულიგნობა, ხოლო მის მხარდამჭერებს, როგორც წვრილმანი ხულიგნობა, ასევე, პოლიციელის კანონიერი მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა ედებოდათ

⁵⁰ <http://www.ajaratv.ge/ge/index.php?page=shownews&id=56473>

⁵¹ <http://www.ajaratv.ge/ge/index.php?page=shownews&id=56494>

⁵² <http://gyla.ge/geo/news?info=2045>

⁵³ <http://www.is.ge/News/2405>

ბრალად. გამგებლის დაკავება საკრებულოს თავმჯდომარის ოთახში მოხდა, საკრებულოს ერთ-ერთ წევრთან, თემურ მანგოშვილთან მომხდარი ინციდენტის გამო. გამგებლის მხარდამჭერები კი პოლიციამ მაშინ დაკავა, როდესაც მათ გამგებლის დაკავება ქუჩაში გააპროტესტეს. პოლიციის განცხადებით, დაკავებულებმა საკრებულოს წევრებს სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენეს და კვერცხები ესროლეს. იმავე დღეს გამგებელს სასამართლომ ჯარიმის სახით 100 ლარი, ხოლო მის მხარდამჭერებს 400 ლარი შეუფარდა. საიას თელავის ოფისის ადგომატმა სასამართლო პროცესზე დაკავებულთაგან 5 პირის, მათ შორის, დავით ქეხებიშვილის ინტერესები წარმოადგინა. დაკავების შემდეგ ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკრებულომ გამგებელი თანამდებობიდან გაათავისუფლა.

ყვარლის გამგების თანამშრომელმა ნინო ხუციშვილმა საიას მიაწოდა ვიდეო მასალა,⁵⁴ სადაც ჩანდა, რომ საკრებულოს წევრი თამაზ გუგოშვილი პოლიციის თვალწინ ფიზიკურად უსწორდებოდა ერთ-ერთ დაკავებულს, თუმცა, პოლიცია რეაგირებას არ ახდენდა. აღნიშნული ფაქტი არაერთი მედიას შუალებით გამუქდა. ვიდეო მასალაში ასევე ასახული იყო იმავე დღეს საკრებულოს წევრის თვალის მიერ ნინო ხუციშვილის სიტყვიერი და ფიზიკური შეურაცხყოფა, პოლიციელთა და სხვა პირთა თანდასწრებით. ამ შემთხვევაშიც, პოლიციას რეაგირება არ მოუხდენია.

გამოიკვეთა, რომ დაპირისპირებული მხარეების მიმართ პოლიციამ არაერთგვაროვანი დამოკიდებულება გამოიჩინა და მხოლოდ ერთი მხარის ქმედებებზე მოახდინა რეაგირება. შეიქმნა დასაბუთებული ვარაუდი, რომ პოლიცია მიკერძოებულად, მიზანმიმართულად რეაგირებდა მხოლოდ ერთი ჯეფუზის ქმედებებზე. მნიშვნელოვანი იყო საკითხისადმი არაერთგვაროვანი დამოკიდებულებისა და უმოქმედობის მიზეზების ახსნა. სათანადო და დამაჯერებელი პასუხი უნდა გასცემოდა კითხვს, პოლიციის ამგვარი უმოქმედობა მართლაც ხომ არ უკავშირდებოდა შეს მინისტრის მოადგილის რაიმე სახის ინტერესს, რის შესახებაც ყვარლის ყოფილი გამგებელი და სხვა პირები არაერთხელ მიუთითებდნენ. ამასთან, კანონდარღვევაზე სათანადო რეაგირების მოხდენა საჭირო იყო არა მხოლოდ სამართალდამრღვევის გამოსავლენად და კანონით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობის დასაკისრებლად, არამედ ასევე იმიტომ, რომ პოლიციელთა უმოქმედობა, საკუთარი ვალდებულებისადმი გულგრილი ან შერჩევითი დამოკიდებულება, თავისი არსით, შეიძლება უფრო მძიმე კანონდარღვევას (შესაძლებელია, დანაშაულსაც) წარმოადგენდა, ვიდრე იმსახის ქმედებები, რომელთაჩადენის მოტივითაც პოლიციამ 18 პირი დაკავა. ამასთან, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო, სამართალდამცავთა ქმედებები ობიექტურად, ეფექტურად და მიუკერძოებლად წარმოჩენილიყო წინასაარჩევნო პერიოდში.

საიამ მოპოვებული ვიდეო მასალა გაასაჯაროვა და განცხადებით მიმართა როგორც უწყებათაშორის კომისიას, ასევე საქართველოს წინაგან საქმეთა სამინისტროს. საიამ შსს-ს მოუწოდა, შეესწავლა ვიდეო მასალაში აღბეჭდილი კადრები, მოეხდინა ქმედებების სათანადო ანალიზი, სწორი სამართლებრივი შეფასება და, დარღვევის დადასტურების შემთხვევაში, შესაბამის პირთათვის კანონით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა დაეკისრებინა,⁵⁵ ასევე, გამოერკვია, თუ რითი იყო განპირობებული პოლიციელთა ზემოაღნიშნული უმოქმედობა და სავარაუდო შერჩევითი დამოკიდებულება ყვარლის ინციდენტში მონაწილე პირებისადმი. გარკვეული უნდა ყოფილიყო, პოლიციელთა მსგავს ქმედებას მართლაც ჰქონდა თუ არა რაიმე სახის კავშირი რომელიმე მაღალი თანამდებობის პირის რაიმე სახის არამართლზომიერ ინტერესსა თუ მითითებასთან. საიას ინფორმაციით, მაისის დასაწყისში ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრი თვალის მიერ დაკავებული პოლიციამ წვრილმანი ხულისნობის მუხლით დაკავა. დაკავებულს სასამართლო ადმინისტრაციული ჯარიმის სახით 100 ლარი შეუფარდა.

11.6. სამსახურიდან გათავისუფლების ფაქტები

წინასაარჩევნო პერიოდში საჯარო სამსახურის სტაბილურობისა და იქ დასაქმებული ადამიანების დამოუკიდებლობისათვის საკმაოდ პრობლემურია 2014 წლის 5 თებერვალს პარლამენტის მიერ მიღებული კანონი, რომლის მიხედვითაც, ადგილობრივი თვითმმართველობის ყველა საჯარო მოხელე არჩევნების შემდეგ მოვალეობის შემსრულებელი გახდება და უფლებამოსილებას განახორციელებენ შესაბამისი თანამდებობის კონკურსის წესით შევსებამდე. აღნიშნული ჩანაწერი ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების შედეგების ოფიციალურად გამოცხადების დღიდან ამოქმედდება. აღნიშნული ცვლილება არა მხოლოდ საჯარო მოხელებზე სერიოზულ ზენოლად და საარჩევნო პროცესებში მათი იძულებით ჩაბმის მცდელობად აღიქმება, არამედ პირდაპირ არღვევს საქართველოს კონსტიტუციას და საჯარო სექტორში დასაქმებული პირების უფლებებს.⁵⁶

აღნიშნული ცვლილებების ფონზე და ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებამდე რამდენიმე თვით ადრე, ფიქსირდება შემთხვევები, როცა ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოები სამსახურიდან იმ პირებს ათავისუფლებები, რომლებიც, ძირითადად, ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების, „ერთიანი წარმონაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერებად მოიაზრებიან. ანგარიშის მომზადების მომენტისათვის საიამ სამსახურიდან გათავისუფლების 9 ფაქტი დააფიქსირა. სამსახურიდან გაშვებული მოხელეები საიასთან საუბარში აცხადებენ,

⁵⁴ <http://gyla.ge/geo/news?info=2090>

⁵⁵ <http://gyla.ge/geo/news?info=2090>

⁵⁶ 13 მაისს ბიუროს სხდომაზე დარეგისტრირდა პარლამენტის წევრების, გაი შორქლიანისა და ვახტანგ ხმალაძის მიერ მომზადებული და ინიციატიული კანონპროექტი, რომლის განხილვაც დაჩქარებული წესითა დაგეგმილი და ითვალისწინებს „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონში თემებრვალში შეტანილი იმ ნორმის გაუქმებას, რომელიც არჩევნების შემდეგ ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეების გათავისუფლებას ითვალისწინებდა.

რომ მათი გათავისუფლება მოახლოებულ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებს უკავშირდება და რომ ისინი ფაქტების გასაჩივრებას სასამართლოში გეგმავენ. საიას იურისტების ინფორმაციით, საჯარო მოხელეების საქმეების შესწავლისას აღმოჩნდა, რომ ამ საქმეებში გარკვეულ კანონშეუსაბამოებს აქვს ადგილი.

• წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის 7 რწმუნებულის გათავისუფლება

2014 წლის 1 აპრილს, წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის გამგებლის ბრძანებით, სამსახურიდან გათავისუფლდა წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის 7 თემის რწმუნებული. აქედან ხუთმა მათგანმა საიას ქუთაისის ფილიალს სამართლებრივი დახმარებისთვის მიმართა. გუმბრის თემის რწმუნებული მალხაზ გურეშიძე, საყულიას თემის რწმუნებული ავთანდილ სვანიძე, როინის თემის რწმუნებული მურად სირბილაძე, მაღლაკის თემის რწმუნებული მურად მალლაკელიძე, გვიშტიბის თემის რწმუნებული ჭაბუკი შვანგირაძე აცხადებენ, რომ უკანონოდ, პოლიტიკური მოტივით არიან გათავისუფლებულნი. ამ უკანასკნელთა თქმით, ისინი არიან პარტია „ნაციონალური მოძრაობის“ მომხრე და ამის გამო მოიშორეს წინასაარჩევნო პერიოდში წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარებ კახა ბაბუნაშვილმა კოსტანტინე მამისეიშვილმა, რომლებიც პოლიტიკური გაერთიანება „ქართული ოცნების“ მხარდამჭერები არიან. სამსახურიდან გათავისუფლებული პირები ამბობენ, რომ 2014 წლის თებერვალში ისინი დაიბარა გამგებელმა და მოსთხოვა, საკუთარი განცხადებით დაეტოვებინათ თანამდებობები. უარის მიღების შემდეგ ჩატარდა ატესტაცია, რის შემდეგაც შვიდივე პირი სამსახურიდან გაუშვეს. პარტია „ნაციონალური მოძრაობის“ წყალტუბოს რაიონული ორგანიზაციის ხელმძღვანელმა მამუკა სალარეიშვილმა დაადასტურა, რომ წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის 17 რწმუნებულიდან მხოლოდ გათავისუფლებული შვიდი პირი არის მათი პარტიის მხარდამჭერი და ორი მათგანი – მალხაზ გურეშიძე და მურად სირბილაძე – სწორედ „ნაციონალური მოძრაობიდან“ აპირებს არჩევნებში კანდიდატურის წარდგენას.

• ქუთაისის რწმუნებულის სამსახურიდან გათავისუფლება

2014 წლის 14 აპრილს ქუთაისის მერიის სულხან-საბას ტერიტორიული ორგანოს რწმუნებული ფირუზ ბენიძე, რომელიც პარტია „ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერია, დაკავებული თანამდებობიდან გაათავისუფლეს. ბენიძის განცხადებით, ეს წინასაარჩევნოდ პოლიტიკური ნიშნით გათავისუფლებაა და ვიცე-მერს ნოდარ მიქაშვილს ზენოლაში ადანაშაულებს. ნოდარ მიქაშვილი უარყოფს ზენოლას და განმარტავს, რომ ბენიძე სამსახურიდან გაათავისუფლეს იმიტომ, რომ „მენეჯერად არ ივარგა“. ფირუზ ბენიძემ საიასთან სატელეფონო საუბარში განმარტა, რომ ის 7 წელი მუშაობდა ამ თანამდებობაზე და ამ ხნის განმავლობაში არც ერთი გაფრთხილება ან საყვედლური არ მიუღია. როგორც მან აღნიშნა, გათავისუფლების ბრძანებაში მიზეზად დებულების დარღვევაა მითითებული, თუმცა, კონკრეტული მიზეზი არ არის მოცემული. ბენიძის განცხადებით, ის ბრძანების სასამართლოში გასაჩივრებას აპირებს.

• ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებლის თანამდებობიდან გათავისუფლება

2014 წლის 25 აპრილს ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებელი დავით ქევხიშვილი მუნიციპალიტეტის საკრებულომ დახურულ სხდომაზე თანამდებობიდან გაათავისუფლა. ⁵⁷ საიასთან საუბარში დავით ქევხიშვილმა მის წინააღმდეგ კამპანია მოახლოებულ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებს დაუკავშირა და განაცხადა, რომ მისი კანდიდატურა ყვარლის გამგებლის თანამდებობაზე კვლავ განიხილებოდა. შესაბამისად, აღნიშნული პროცესები ამის საწინააღმდეგოდ იყო მიმართული. „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 25-ე მუხლის თანამდებობის სხდომა უფლებამოსილია, თუ მას ესწრება საკრებულოს სრული შემადგენლობის ნახევარზე მეტი, ხოლო საკრებულოს სხდომა დახურულად ცხადდება საკრებულოს განკარგულებით, თუ სხდომაზე განსახილველ საკითხთან დაკავშირებული მონაცემების გახმაურება აკრძალული ან შეზღუდულია კანონით. კითხვის წილებს ბადებს სხდომის დახურვის გადაწყვეტილება. ცხადია, გამგებლის გათავისუფლების საკითხის გახმაურება კანონით აკრძალული ან შეზღუდული არ არის. აღსანიშნავია, რომ საკრებულოს 24 აპრილსაც ჰქონდა მცდელობა, გამგებელი თანამდებობიდან გადაეყენებინა, თუმცა, ვერ მოახერხა. მიგვაჩინა, რომ მოქმედი გამგებლის თანამდებობიდან გადარჩევით ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკრებულომ უკვე დაარღვია უწყებათაშორისი კომისიის ის რეკომენდაცია, რომელიც ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებს წინასაარჩევნო პერიოდში მნიშვნელოვანი საკადრო ცვლილებების განხორციელებისგან თავის შეკავებისკენ მოუწოდებს.

11.7. წინასაარჩევნო აგიტაციაში ხელშეშლის ფაქტები

10 აპრილს, წინასაარჩევნო კამპანიის დაწყებამდე რამდენიმე დღით ადრე, საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში დაფიქსირდა ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წინასაარჩევნო შეხვედრების ჩაშლის მცდელობა, რომელიც ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებს წინასაარჩევნო პერიოდში მნიშვნელოვანი საკადრო ცვლილებების განხორციელებისგან თავის შეკავებისკენ მოუწოდებს.

⁵⁷ <http://gyla.ge/geo/news?info=2079>

10 აპრილს, ქვეყნის სხვადასხვა ადგილას: **ანაკლიაში, თელავში, წყალტუბოსა და თბილისში** ადგილი ჰქონდა პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენელთა მიერ ორგანიზებული შეხვედრების ჩაშლის მცდელობას, ასევე, ბათუმში, საკონსტიტუციო სასამართლოს შენობასთან, გიგი უგულავას სიტყვიერ შეურაცხყოფას და მის მიმართ კვერცხების სროლას. აღნიშნული ინციდენტები გადაიზარდა სიტყვიერ და ფიზიკურ დაპირისპირებაში, ოპოზიციური პარტიის წარმომადგენლებისა და მათი მანქანებისთვის კვერცხებისა და ცოცხების სროლაში. „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ განცხადებით, აღნიშნულ ინციდენტებში მონაწილეობდნენ არა მხოლოდ ქართული ოცნების აქტივისტები, არამედ ადგილობრივი თვითმმართველობის საჯარო მოხელეებიც. 11 აპრილს უწყებათაშორისმა კომისიამ პოლიტიკურ გაერთიანებებს მოუწოდა, მათ აქტივისტებს თავი შეეკავებინათ კონკურენტი კანდიდატების წინასაარჩევნო შეხვედრებზე დასწრებისაგან.⁵⁸

საქართველოს რეგიონებში 10 აპრილს „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ აქტივებზე მიმდინარე მოვლენებთან დაკავშირებით სამართალნარმოება იმავე დღეს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე მუხლით დაიწყო. პიროვნებების იდენტიფიცირების შემდეგ, სამართალდამცველებმა შვიდი პირი დააკავეს.⁵⁹ ბათუმში დაკავებულ პირებს: ვ.მ-ს – 100 ლარი, მ.ღ-ს – 3 დღით ადმინისტრაციული პატიმრობა შეეფარდათ. საიას ინფორმაციით, 100-100 ლარი შეეფარდა დანარჩენ ხუთ დაკავებულ პირსაც.

აღსანიშნავია, რომ 7 აპრილს ინციდენტის ფონზე წარიმართა „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ შიდაპარტიული შეხვედრა ახალციხეშიც.⁶⁰ 2014 წლის 7 აპრილს, პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ახალციხის რაიონულ ოფისში შეხვედრა გაიმართა, რომელსაც გიგი უგულავა, გოვა გაბაშვილი, მიხეილ მაჭავარიანი და საპარლამენტო უმცირესობის სხვა წევრები ესწრებოდნენ. შეხვედრის პარალელურად გაიმართა საპროტესტო აქცია, რომელშიც მონაწილეობდნენ ახალციხის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრი ნოდარ ტალახაძე და არასამთავრობო ორგანიზაცია „საზოგადოებრივი დარბაზის“ წევრები. შეხვედრიდან გამოსული „ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენლები აქციის მონაწილეებმა შეურაცხმყოფელი შეძახილებით გააცილეს.⁶¹

აღნიშნულ ფაქტებთან დაკავშირებით, უწყებათაშორისმა კომისიამ შესაბამისი რეკომენდაციები გამოსცა. კომისიამ არჩევნებში მონაწილე პოლიტიკურ პარტიებსა და საარჩევნო სუბიექტებს შიდაპარტიული დისციპლინის დაცვისა და კანონმორჩილებისკენ მოუწოდა, რათა პარტიის წევრებსა და აქტივისტებს თავი შეეკავებინათ სხვა პოლიტიკური პარტიების წინასაარჩევნო ღონისძიებების ხელშემწილისგან. კომისიამ შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და სასამართლოებს მოუწოდა, საარჩევნო პროცესთან დაკავშირებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების შემთხვევებში მოთხოვნილი და გამოყენებული სანქციები დარღვევის პროპორციული ყოფილიყო, რათა მომავალში მსგავსი დარღვევების პრევენცია მომხდარიყო.

12 აპრილს ინციდენტი მოხდა ზუგდიდში „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ აქციის დაწყებამდე. „ნაციონალური მოძრაობის“ მომხრებსა და მონინაალმდეგებს შორის სიტყვიერი შელაპარაკება ფიზიკურ დაპირისპირებაში გადაიზარდა. შემთხვევა ამომრჩევლებთან შეხვედრის დაწყებამდე მოხდა, რომელიც წინასაარჩევნო კამპანიის ფარგლებში იყო დაგეგმილი. შეხვედრაზე „ნაციონალური მოძრაობის“ წევრებს მაურიტარობის და მერობის კანდიდატები უნდა წარედგინათ, თუმცა, ღონისძიების დაწყებამდე შეხვედრის ადგილზე, პარტიის მომხრეებთან ერთად, მათი მონინაალმდეგებიც მივიღნენ. შელაპარაკებისას მოხდა კიდევ ერთი ინციდენტი – „ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერებმა მონინაალმდეგე ქალბატონს წითელი სალებავი შეასხეს.⁶² დაპირისპირების განმუხტვა მხოლოდ სამართალდამცველების ჩარევის შემდეგ მოხერხდა, რომელმაც რამდენიმე ადამიანი ტერიტორიას გაარიდეს. ყველაფრის მიუხედავად, წინასაარჩევნო კამპანიის ფარგლებში დაგეგმილი შეხვედრა არ ჩაშლილა და დროულად დაიწყო.⁶³

12. მედიაგარემ

საერთაშორისო ორგანიზაცია „Freedom House“-ის 2014 წლის ანგარიშის მიხედვით, 2013 წელს პრესის თავისუფლებისხარისხის საქართველოში გაუმჯობესდა. აღნიშნული ინრითადადუკავშირდება კანონმდებლობის დონეზე სავალდებულო ტრანზიტის („must carry“, „must offer“) პრინციპების დამკვიდრებას, რაც საკაბელო ოპერატორებს ყველა სატელევიზიო სიგნალის გადაცემას ავალდებულებს და, ასევე, უურნალისტების წინაალმდეგ ძალადობრივი ქმედებების შემცირებას.⁶⁴

• კენჭისყრის დღის ფოტო-ვიდეო გადაღება

ცესკოს დადგენილება, რომელიც მედიას უზღუდავს უფლებას, თავისუფლად ანარმონს ფოტო-ვიდეო გადაღება კენჭისყრის შენობაში, მედიას და სამოქალაქო საზოგადოების მხრიდან არაერთი მოთხოვნის მიუხედავად, კვლავ ძალაშია.

⁵⁸ <http://www.justice.gov.ge/Multimedia%2FFiles%2F12012014.pdf>

⁵⁹ <http://police.ge/ge/shinagan-saqmeta-saministros-gantskhadeba/6455>

⁶⁰ <http://sknews.ge/index.php?newsid=3482#.U0Q-mPmSxqU>

⁶¹ <http://sknews.ge/index.php?newsid=3481#.U0e3SaiSxWI>

⁶² <http://1tv.ge/news-view/67237>

⁶³ <http://www.interpressnews.ge/ge/regioni/277757-zugdidshi-qnacionaluri-modzraobisq-aqciis-datsyebamde-incidenti-mokhda.html>

⁶⁴ http://freedomhouse.org/sites/default/files/FOTP_2014.pdf Freedom of the Press 2014. p.11

აღნიშნულიდადგენილებამედიის წარმომადგენლებს უფროუარეს მდგომარეობაში აყენებს, ვიდრე კენჭისყრის შენობაში ყოფილი უფლების მქონე სხვა პირებს. ის უფლებას აძლევს მედიის წარმომადგენელს, თავისუფლად აწარმოოს ფოტო-ვიდეო გადაღება მხოლოდ 10 წუთის განმავლობაში. ამის შემდეგ მან უნდა დაიკავოს კომისიის თავმჯდომარის მიერ განსაზღვრული ადგილი, მაშინ, როცა ამგვარი შეზღუდვა არ არის დაწესებული დამკვირვებლებისთვის მათ შეუძლიათ, შეუზღუდავად აწარმოონ გადაღება (გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც გადაღებას სტაციონარული აპარატით ახორციელებენ). აღნიშნული დადგენილება წინააღმდეგობაში მოდის საარჩევნო კოდექსთან.

• საზოგადოებრივი მაუწყებლის საქმე

საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებლის ირგვლივ განვითარებული მოვლენები მას კელავფუნქციონალური სამეურვეო საბჭოს გარეშე ტოვებს. მოქმედ საბჭოს, „მაუწყებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონში 2013 წლის ნოემბერში შესული ცვლილებების თანახმად, შეუძლია მხოლოდ სარეკომენდაციო გადაწყვეტილებების მიღება, ხოლო ახალი საბჭო ამ დრომდე არ არის დაკომპლექტებული და მუშაობა არ დაუწყია. იმავდროულად, საკონსტიტუციო სასამართლომ 2014 წლის აპრილის დასაწყისში არაკონსტიტუციურად ცნო „მაუწყებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონის ის გარდამავალი დებულება, რომელიც სამეურვეო საბჭოს მოქმედ წევრებს ვადაზე ადრე (საბჭოს ახალი წევრების არჩევისთანავე) უწყვეტდა უფლებამოსილებას. ერთი მხრივ, 2014 წლის იანვარში საბჭოს ახალი წევრების არჩევის პროცესის გაჭიანურებამ და, მეორე მხრივ, საკონსტიტუციო სასამართლოში ამ საკითხის განხილვამ გამოიწვია საზოგადოებრივი მაუწყებლის რეფორმის პროცესის გაჭიანურება, რა დროსაც სამეურვეო საბჭო უფუნქციოდ რჩებოდა.

საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ზემოაღნიშნული გადაწყვეტილების მიღებამ გამოიწვია კანონში ცვლილებების შეტანის აუცილებლობა და სამეურვეო საბჭოს დაკომპლექტების ისეთი წესის შემოღება, რომელიც დააკმაყოფილებდა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას. 2014 წლის მაისის დასაწყისში საქართველოს პარლამენტმა „მაუწყებლობის შესახებ“ კანონში ცვლილებები შეიტანა და, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიუხედავად, სამეურვეო საბჭოს მოქმედ წევრებს მეურვის უფლებამოსილება ჩამოართვა, შექმნა მონიტორინგის დროებითი საბჭო, რომელიც რეკომენდაციების და წინადადებების წარდგენის ფუნქციით არის აღჭურვილი. იმავდროულად, სამეურვეო საბჭო დაკომპლექტდა ახალარჩეული 7 წევრით. საბჭოში ორი ვაკანსია კვლავ რჩება. პარლამენტმა არც პირველი და არც ხელახლი კონკურსის ფარგლებში საპარლამენტო უმრავლესობის გარეთ დარჩენილ დეპუტატთა მიერ ოთხჯერ წარდგენილი კანდიდატურები არ აირჩია. საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებული ახალი ცვლილებები საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ უარყოფითად შეაფასა,⁶⁵ ვინაიდან ის არ უზრუნველყოფს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულებას. მედიაში არაერთხელ გავრცელდა სამეურვეო საბჭოს ძევლი წევრების კომენტარები, სადაც ისინი ამბობდნენ, რომ აუცილებლად გაასაჩინოებდნენ საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებულ ახალ ცვლილებებს. აღნიშნული კვლავ საფრთხეს უქმნის საზოგადოებრივ მაუწყებელში დაწყებული რეფორმის წარმატებით აღსრულებას.

• სატელევიზიო რეიტინგების გამზომველი კომპანიის TVMR-საქართველოს საქმე

2014 წლის 27 თებერვალს სატელევიზიო რეიტინგების გამზომველ კომპანიაში TVMR-საქართველო საქართველოს შემოსავლების სამსახურმა ინვენტარიზაცია დაიწყო. ინვენტარიზაციის პროცესში შემოსავლების სამსახურის წარმომადგენლებმა მოითხოვეს იმ ოჯახების პერსონალური მონაცემები (სახელები, საცხოვრებელი მისამართები), რომლებიც სატელევიზიო რეიტინგების კვლევაში მონაწილეობენ და რომელთა საცხოვრებელ სახლებშიც რეიტინგების საზომი ხელსაწყობი, ე.წ. ფიფლმეტრებია განთავსებულია. აღნიშნული ინფორმაცია, კვლევის წესების თანახმად, წარმოადგენს კონფიდენციალურ ინფორმაციას და მისი ნებისმიერი პირისათვის გამხელა, როგორც წესი, უარყოფითად მოქმედებს კვლევის შედეგების სანდობაზე. საგადასახადო შემოწმების მიზნებისათვის, კომპანიამ შემოსავლების სამსახურს კვლევაში მონაწილე პირთა მაიდენტიფიცირებული ინფორმაციის - წაწილობრივ (მონაწილეთა 10%), ხოლო ფიფლმეტრების საიდენტიფიკაციო უნიკალური მონაცემების სრულად გადაცემა შესთავაზა.

კომპანია TVMR-საქართველო დღესდღეობით ერთადერთი კომპანია საქართველოში, რომელიც სატელევიზიო რეიტინგების შესახებ კვლევას ახორციელებს ფიფლმეტრების გამოყენებით – საერთაშორისოდ აღიარებული და აპრობირებული მეთოდოლოგით. კოალიციამ „მედიის ადვოკატირებისათვის“, რომლის წევრია საია, კვლევაში მონაწილე პირთა პერსონალური მონაცემების მესამე პირისათვის გადაცემა ქვეყანაში მაუწყებელთა რეიტინგების გაზიომვის პროცესისთვის საფრთხის შემცველად მიიჩნია. კოალიციის განცხადებით, ასეთ ქმედებას შესაძლოა გამოეწვია **TVMR-საქართველოს** მიმართ სხვა კომპანიების მხრიდან უნდობლობა, რაც უსათუოდ უარყოფითად აისახებოდა როგორც კომპანიის შემოსავლებსა და ფუნქციონირებაზე, ასევე სარეკლამო ბაზრის მდგრადობაზე.⁶⁶

⁶⁵ <http://gyla.ge/geo/news?info=2088> საიამ საქართველოს პარლამენტს წარუდგინა დასკვნა საზოგადოებრივ მაუწყებელთან დაკავშირებით კანონში შესატან ცვლილებზე.

⁶⁶ <http://gyla.ge/geo/news?info=2033>

• სამაუწყებლო კომპანია „ტელეარს 25“-ის საქმე

„ტელეარს 25“-ის მესაკუთრების, გიორგი სურმანიძის და ჯემალ ვერდაძის განმარტებით, გამოძიების ფარგლებში, რომელიც ამავე კომპანიის მეწილეების ნათესავებისათვის 2012 წლის 24 თებერვალს სახელმწიფო ქონების სიმბოლურ ფასად გადაცემას ეხება,⁶⁷ 2013 წლის 17 დეკემბერს, ისინი კვლავ დაიბარეს საქართველოს მთავარ პროკურატურაში, რა დროსაც არავითარი საგამოძიებო მოქმედება არ ჩატარებულა, შედგა არაფორმალური შევედრა, რომელიც სალამოს 22 საათიდან მომდევნო დღის 5 საათამდე გაგრძელდა და რომლის დროსაც, მათითქმით, ადგილი ჰქონდა ფსიქოლოგიურ ზენოლას. ტელეკომპანიის მესაკუთრეთა განცხადებით, ზენოლას დაახლოებით ათამდე პროკურორი ახორციელებდა, რომლებსაც პროკურატურის მაღალი თანამდებობის პირი ხელმძღვანელობდა. ჯემალ ვერდაძისა და გიორგი სურმანიძის განმარტებით, ზენოლა გამოიხატა მათვის შეურაცხყოფის მიყენებასა და ოჯახის წევრების მიმართ მუქარაში. ასევე, მათი განცხადებით, პროკურორები ტელეკომპანიის მფლობელებისგან აგრესიული ტონით მოითხოვდნენ გამოძიებისთვის სასურველი ჩვენების მიცემას, წინააღმდეგ შემთხვევაში, დაპატიმრებით დაემუქრნენ.

გიორგი სურმანიძის განმარტებით, პროკურატურას სურდა, მათგან ვანო მერაბიშვილისა და დავით ჩხატარაშვილის დანაშაულში მამხილებელი ჩვენებები მიეღო. მისივე თქმით, მათზე განხორციელებული ზენოლის მედიაში გავრცელების შემდეგ, საქართველოს მთავარ პროკურატურაში, საგამოძიებო ნაწილის უფროსთან დაიბარეს, რომელმაც მას მოლაპარაკება და, მომხდარი ფაქტების გაუხმაურებლობის სანაცვლოდ, ხელშეუხებლობა შესთავაზა.

13. რეზიუმე/დასკვნა

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნები მნიშვნელოვანი არჩევნებია, რომელმაც ადგილობრივი ლიდერებიუნდა გამოავლინოს. ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმების ხელმოწერის წინა პერიოდში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება არჩევნების თავისუფალ და სამართლიან გარემოში ჩატარებას.

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინ საარჩევნო კანონმდებლობა კვლავ შეიცვალა. კანონმდებლობაში გარკვეული პაზიტიური სიახლეები აისახა. მიღებული იქნა გადაწყვეტილება ყველა თვითმმართველი ქალაქების მერისა და თვითმმართველი თემის გამგებლის პირდაპირი წესით არჩევის თაობაზე; თვითმმართველი ქალაქების რაოდენობა 12-მდე გაიზარდა; მერებისა და გამგებლების არჩევისათვის დაწესდა ბარიერი - არჩევნებში მონაწილეთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობა ($50\%+1$); საკრებულოს პროპორციული წესით არჩევნებისათვის ბარიერი გათანაბრდა და მან 4 % შეადგინა. განხორციელდა სხვა დადებითი ცვლილებებიც. მიუხედავად იმისა, რომ კოდექსში შეტანილი რიგი ცვლილებებისა წამდვილად დადებითად უნდა შეფასდეს, საერთო ჯამში, საარჩევნო კანონმდებლობის ბევრი არსებითი ცვლილება, რაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებდა საარჩევნო გარემოს, არ განხორციელებულა. მიგვაჩინა, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინ საარჩევნო გარემოს გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანი იყო საარჩევნო სისტემის შეცვლა, კონკრეტულად კი: მრავალმანდატიანი საარჩევნო ოლქების მეშვეობით საკრებულოს წევრების არჩევა; საინიციატივო ჯგუფებისათვის გამგებლის/მერობის კანდიდატების დასახელების უფლების მინიჭება; ამომრჩეველთა პიომეტრიული რეგისტრაცია; საარჩევნო ადმინისტრაციის დაკომპლექტების წესის გადახედვა; პირდაპირი წესით არჩეული გამგებლის/მერისთვის უნდობლობის გამოცხადების შესაძლებლობის გაუქმება; პარლამენტის მიერ მიღებული იმ წორმის გაუქმება, რომლის მიხედვითაც, ადგილობრივი თვითმმართველობის ყველა საჯარო მოხელე არჩევნების შემდეგ მოვალეობის შემსრულებელი გახდება.⁶⁸

უწყებათაშორისი კომისია თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის პოზიტიურ როლს ასრულებს როგორც წინასაარჩევნო პერიოდის დარღვევების თაობაზე მხარეთა ინფორმირების, ასევე ამ დარღვევებზე რეაგირების კუთხით. კომისია, მხარეთა მონაწილეობით, სხდომებზე იხილავდა მის წინაშე წარდგენილ ინფორმაციას და სათანადო რეკომენდაციებს გამოსცემდა. მისასალმებელია, რომ კომისიის წევრმა და არანევრმა სამინისტროებმა, საარჩევნო პროიოდში საქართველოს საარჩევნო კოდექსით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად, საკუთარი სამინისტროს სისტემის თანამშრომელთათვის საგადებულოდ შესასრულებელი სახელმძღვანელო ინსტრუქციები ბრძანებით დამტკიცეს. აღნიშნულის მიუხედავად, კვლავ აქტუალურია კომისიის მიერ დადგენილი მოთხოვნების შესრულების საკითხი. გასათვალისწინებლია ის გარემოებაც, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისათვის უწყებათაშორისი კომისია დაგვიანებით შეიქმნა, რის გამოც კომისიამ ვერ უზრუნველყო მისთვის კანონით მინიჭებული უფლებამოსილების განხორციელება წინასაარჩევნო კამპანიის ოფიციალურად გამოცხადებამდე.

საარჩევნო ადმინისტრაცია მომზადებული შეხვდა წინასაარჩევნო პერიოდის დაწყებას. ცესკომ ამომრჩეველთა და პროცესში ჩატარულ მხარეთა ინფორმირების მიზნით, არაერთი აქტივობა განახორციელდა. საია პოზიტიურად აფასებს ცესკოს თავმჯდომარის მოწოდებას საოლქო საარჩევნო კომისიებისადმი - გამოეჩინათ მაქსიმალური

⁶⁷ 2012 წლის 24 თებერვალს სამაუწყებლო კომპანია „ტელეარს 25“-ის მესაკუთრების ნათესავებს, პირდაპირი მიყიდვის წესით, სიმბოლურ ფასად გადაეცათ დაახლოებით 4 მილიონი ლარის ღირებულების სხვადასხვა სახელმწიფო ქონება. იმავე დღეს საჯარო რეესტრში დაფიქსირდა ტელეკომპანიის მესაკუთრების მიერ კუთვნილი წილების გასხვისების ფაქტი.

⁶⁸ 13 მაისს ბიუროს სხდომაზე დარეგისტრირდა პარლამენტის წევრების, გია ქორქელიანისა და ვახტანგ ხმალაძის მიერ მომზადებული და ინიციატივული კანონპროექტი, რომლის განხილვაც დაჩატარებული წესითა დაგეგმილი და ითვალისწინებს „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონში თემებრვალში შეტანილი იმ წორმის გაუქმებას, რომელიც არჩევნების შემდეგ ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეების შემსრულებელი გახდება.

პასუხისმგებლობა და პროფესიონალიზმი საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა არჩევისას. საიას მონიტორების ინფორმაციით, იმ საოლქო საარჩევნო კომისიებში, სადაც მათ დაკვირვება განახორციელეს, საუბნო საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტება კანონის მოთხოვნების დაცვით წარიმართა.

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინ სახელმწიფო აუდიტის სამსახურთან არასამთავრობო კომისიებით დაკომპლექტებულისაკონსულტაციო კომისიაშეიქმნა. კომისია განიხილავს სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ წარმოდგენილ ინფორმაციას მონიტორინგის მანდატის ფარგლებში პოლიტიკური დაფინანსების მარეგულირებელი წესების აღსრულების პროცესის შესახებ, მათ შორის, ინფორმაციას პოლიტიკური დაფინანსების რეგულაციების შესაძლო დარღვევის თაობაზე. პოზიტიურად უნდა შეფასდეს მსგავსი კომისიის შექმნის ინიციატივა, რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს პოლიტიკური დაფინანსების მონიტორინგის პროცესში საზოგადოების ჩართულობას და პროცესის გამჭვირვალობას.

საანგარიშმ პერიოდში რამდენიმე ადგილობრივი ბიუჯეტი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. ასევე, არჩევნების მოახლოებასთან ერთად, გახშირდა სხვადასხვა პროექტის ინიციირების ფაქტები, რომელთა დაწყებაც წინასაარჩევნო პერიოდს დაემოთხვა. აღსანიშნავია, რომ ინიციატივები მეტწილად სოციალურ ხასიათს ატარებს და მოსახლეობის ფართო მასებზეა გათვლილი. მიუხედავად იმისა, რომ მოცემულ შემთხვევებში კანონის მოთხოვნები არ დარღვეულა, ჩნდება ლოგიკური კითხვები საბიუჯეტო სახსრების საარჩევნოდ მოტივირებულ ხარჯვასთან დაკავშირებით. წინასაარჩევნო პერიოდში საიას მონიტორებმა საჯარო მოხელეთა მხრიდან, სავარაუდოდ, აგიტაციის წესების დარღვევის 3, ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების 1 და ამომრჩევლის მოსყიდვის 1 ფაქტი დააფიქსირეს.

2014 წლის 14 აპრილს საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებთან დაკავშირებით საარჩევნო კამპანიაში ჩართულ პირთა მიმართ სამართლებრივი პროცედურების განხორციელებაზე მორატორიუმი გამოაცხადა.

პრემიერმა სამართალდამცავ ორგანოებს მოუწოდა, წინასაარჩევნო პერიოდში მაქსიმალურად შეეკავებინათ თავი იმ პირთა უფლებების კანონიერი შეზღუდვისა და დაკავებისგან, რომლებიც აქტიურად მონაწილეობდნენ საარჩევნო კამპანიაში.⁶⁹ აღსანიშნავია, რომ მოქმედი კანონმდებლობა წინასაარჩევნო პერიოდში სამართლებრივი პროცედურების განხორციელებაზე მორატორიუმის შესაძლებლობას არ ითვალისწინებს. მორატორიუმის გამოცხადება წარმოადგენდა ხელისუფლების პოლიტიკური წების გამოხატულებას, რათა საარჩევნო პროცესებში ჩართულ პირებს სრულფასოვანი კამპანია ეწარმოებინათ.

საანგარიშმ პერიოდში განსაკუთრებული ყურადღება მიიჰყორო ყვარლის მუნიციპალიტეტში განვითარებულმა მოვლენებმა, სადაც მუნიციპალიტეტის საკრებულო მოქმედ გამგებელს დაუპირისპირდა. საკრებულომ ადგილობრივი თვითმმართველობის კანონის მოთხოვნები დარღვია და გამგებელი დახურულ სხდომაზე თანამდებობიდან გაათავისუფლა. დარღვა ასევე უწყებათაშორისი კომისიის ის რეკომენდაცია, რომელიც ადგილობრივ ხელისუფლებას წინასაარჩევნო პერიოდში იმპირმენტის პროცედურების განხორციელებისაგან თავის შეკავებისაკენ მოუწოდებს. ყურადღება მიიჰყორო სამართალდამცავი ორგანოს წარმომადგენლოთა ქმედებებმაც, რომლებმაც წესრიგის დაცვისას დაპირისპირებული მხარეებიდან ერთ-ერთ მხარის მიმართ არაერთგვაროვანი და მიკერძოებული დამოკიდებულება გამოიჩინეს. მნიშვნელოვანია, რომ არსებული ხარვეზი მოვინანებით გამოსწორდა.

საიას მონიტორებმა საანგარიშმ პერიოდში სისხლისამართლებრივი დევნის 7, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შეფარდების 18 და ფიზიკური ანგარიშსწორების 1 ფაქტი დააფიქსირეს.

10 აპრილს, წინასაარჩევნო კამპანიის დაწყებამდე რამდენიმე დღით ადრე, საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში დაფიქსირდა ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წინასაარჩევნო შეხვედრების ჩაშლის მცდელობა, რომელიც, ცალკეულ შემთხვევებში, სიტყვიერი დაპირისპირების ფარგლებს გასცდა და ძალადობრივი ხასიათი შეიძინა. მსგავსი დარღვევების პრევენციის მიზნით, უწყებათაშორისმა კომისიამ რეკომენდაციები გამოსცა, ხოლო ინციდენტებისას გამოვლენილ სამართალდამრღვევ პირთა მიმართ ადმინისტრაციული სახდელი იქნა გამოყენებული.

წინასაარჩევნო პერიოდში სავარაუდოდ პოლიტიკურ მოტივით სამსახურიდან გათავისუფლების 9 ფაქტი დააფიქსირდა.

გაუმჯობესებულია პრესის თავისუფლების ხარისხი საქართველოში, რაც კანონმდებლობის დონეზე „must carry“-სა და „must offer“-ის პრინციპების დამკვიდრებას, ასევე, უურნალისტების წინააღმდეგ ძალადობრივი ქმედებების შემცირებას უკავშირდება.⁷⁰ კვლავ აქტუალურია ცესკოს დადგენილება, რომელიც მედიას კენჭისყრის შენობაში გადაღების უფლებას უზღუდავს. საზოგადოებრივი მაუწყებელი კვლავ ფუნქციონალური სამურველ საბჭოს გარეშე დარჩენილი.

⁶⁹ http://www.government.gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=380&info_id=41753

⁷⁰ http://freedomhouse.org/sites/default/files/FOTP_2014.pdf Freedom of the Press 2014. p.11

14. რეკომენდაციები

საია გამოთქვამს იმედს, რომ წინამდებარე ინფორმაცია დაეხმარება საარჩევნო პროცესებში ჩართულ პირებს, განამტკიცონ მიღწევები და აღმოფხვრან ხარვეზები, რაც, ჩვენი აზრით, მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს არჩევნების ჩატარებას. შესაბამისად, არჩევნების თვითობრივად უკეთეს, გამჭვირვალე და სამართლიან გარემოში ჩატარების მიზნით, მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია შემდეგი საკითხების მოწესრიგება:

• საკანონმდებლო ჩარჩო

ადგილობრივი თვითმმართველობის ჭრილში მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია ისეთი რეგულაციების შეცვლა/ გადახედვა, როგორიცაა: პირდაპირი წესით არჩეული გამგებლის/მერისთვის უნდობლობის გამოცხადების პროცედურა; საჯარო სამსახურის შესახებ კანონის ის რეგულაცია, რომლის თანახმადაც, ადგილობრივი თვითმმართველობის ყველა საჯარო მოხელე არჩევნების შემდეგ მოვალეობის შემსრულებელი გახდება;⁷¹ საინიციატივო ჯგუფებისათვის გამგებლის/მერიობის კანდიდატების დასახელების უფლების აკრძალვა.

საარჩევნო რეფორმის ჭრილში მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია ისეთი საკითხების დარეგულირება, როგორიცაა საარჩევნო სისტემა საპარლამენტო და ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის, მათ შორის, მრავალმანდატიანი ოლქების შექმნა; საარჩევნო ადმინისტრაციის დაკომპლექტების, ამომრჩეველთა სიებისა და საარჩევნო დაცების მარეგულირებელი წესების გადახედვა.

ამასთან, უმნიშვნელოვანესია, რომ მომავალ არჩევნებამდე საარჩევნო რეფორმაზე მუშაობა გაცილებით ადრე დაიწყოს.

• საარჩევნო ადმინისტრაცია

ცესკომ უნდა გააუქმოს 2012 წლის ის დადგენილება, რომელიც დისკრიმინაციულ წესებს ადგენს მედიის მიმართ და ზღუდავს კენჭისყრის დღეს მედიის მოქმედების თვითსუფლებას საარჩევნო უბნებზე.

• საარჩევნო სუბიექტების რეგისტრაცია

მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია მუდმივი ცხოვრების ცენზის საკანონმდებლო დონეზე განმარტება.

• ცენტრალური ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები

ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებმა უზრუნველყონ პოლიტიკური ნეიტრალური დაცვა, თავი შეიკავონ უკანონო აგიტაციისაგან და არ დაუშვან საბიუჯეტო რესურსების რომელიმე კანდიდატის სასარგებლოდ ან საწინააღმდეგოდ გამოყენება.

• სამართალდამცავი ორგანოები

სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლებმა უზრუნველყონ წინასაარჩევნო შეხვედრებისა და ღონისძიებების მშვიდობისა და უსაფრთხო ვითარებაში წარმართვა და ძალადობის აღკვეთა. მაქსიმალურად გამორიცხონ საკუთარ ქმედებებში სავარაუდო შერჩევითი დამოკიდებულება დაპირისპირებული მხარეების მიმართ. მოახდინონ უკანონო აქტების ობიექტური, სრულყოფილი და მიუკერძოებელი გამოძიება.

ამ მიზნით, მნიშვნელოვანია თითოეული დარღვევის სწორი სამართლებრივი შეფასება და ადეკვატური პასუხისმგებლობის დაკისრება.

• პოლიტიკური გაერთიანებები და კანდიდატობის მსურველი პირები

პოლიტიკურმა გაერთიანებებმა უზრუნველყონ შიდაპარტიული დისკრიპლინა და არ დაუშვან მათი მხარდამჭერების მხრიდან სხვა პოლიტიკური გაერთიანებების შეხვედრებზე დასწრება კონტრაგიტაციის ორგანიზების თუ სიტყვით გამოსვლის მიზნით, რათა გამოირიცხოს პოლიტიკურ ნიადაგზე სიტყვიერი და ფიზიკური დაპირისპირება და არჩევნებში ჩართულმა ყველა სუბიექტმა შეფერხების გარეშე შეძლოს ამომრჩევლებთან კონტაქტი.

კანდიდატობის მსურველმა პირებმა თავი უნდა შეიკავონ ამომრჩევლის მოსყიდვისგან, როგორც საბიუჯეტო თანხების, ასევე, მათ მფლობელობაში არსებული ბიზნეს-კომპანიების მეშვეობით.

⁷¹ 13 მაისს ბიუროს სხდომაზე დარეგისტრირდა პარლამენტის წევრების, გა ჟორულიანისა და ვახტანგ ხმალაძის მიერ მომზადებული და ინიცირებული კანონბროექტი, რომლის განხილვაც დაჩქარებული წესითა დაგეგმილი და ითვალისწინებს „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონში თემებრვალში შეტანილი იმ ნორმის გაუქმებას, რომელიც არჩევნების შემდეგ ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეების გათავისუფლებას ითვალისწინებდა.

- **მედიაგარემო**

მნიშვნელოვანია ფუნქციური სამეთვალყურეო საბჭოს არსებობა საზოგადოებრივ მაუწყებელში, რომელმაც, თავის მხრივ, უნდა უზრუნველყოს ამ მაუწყებლის სარედაქციო დამოუკიდებლობა. აუცილებელია, რომ „ტელეარხ 25“-ის მესაკუთრეთა მიერ მედიით გავრცელებულ ინფორმაციაზე დაიწყოს გამოძიება და დადგინდეს, მართლაც ჰქონდა თუ არა ადგილი ზემოაღნიშნული საქმის გამოძიების პროცესში რაიმე სახის ზენოლას, ჩვენების მიღების იძულებას ან მუქარას.